P.b.b.

Naš tednik Koroška

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./ŠTEVILKA 47 CELOVEC, DNE 21. NOVEMBRA 1963 CENA 2.— ŠILINGA

POZOR!

Sedaj je ceneje, kdor želi naročiti **apno** in **zidno opeko.** Oboje dobavljata na dom

brata

Jože in Tonej Blažej

LETINA — Pošta: ŠMIHEL pri Pliberku

Tako spoštuje narod svoje može

Z Einspielerjeve proslave v Celovcu — „Oče koroških Slovencev" vzor narodnega delavca

Le redki so taki dnevi, kot je bil 17. november, ko smo se spomnili koroški Slovenci 150-letnice rojstva prof. Andreja Einspielerja. V popolnoma razprodani dvorani Delavske zbornice se je zbralo v Celovcu nad 1000 rojakov iz vseh predelov naše domovine, da ob spominu na delo prvobuditelja in prvoboritelja koroških Slovencev ponovno izpovejo svojo zvestobo katoliškim in slovenskim idealom. Na prireditvi je sodelovalo poleg tamburašev iz Roža nad 300 pevcev in pevk.

Uvodoma je pozdravil predsednik Krščanske kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik vse rojake, med njimi mil. g. prelata dr. Rudolfa Blümla kot zastopnika prevzvišenega gospoda nadpastirja, nato mil. g. kanonika Aleša Zechnerja, predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentina Inzka, ravnatelja Slovenske gimnazije, višjega študijskega svetnika dr. Joška Tischlerja, predsednika Družbe sv. Mohorja preč. g. župnika Filipa Milloniga, ravnatelja Mohorjeve družbe msgr. dr. Janka Hornböcka; posebno prisrčen pozdrav pa je veljal članom pevskega zbora „Lojze Bratuž" in ostalim gostom iz Gorice.

Ko je pozdravil dr. Zablatnik med gosti tudi gospo Marijo Inzko, roj. Einspieler, iz Sveč, se ji je v imenu Krščanske kulturne zveze zahvalil, da je tako zvesto čuvala Einspielerjevo duhovno zapuščino.

Nato je dr. Zablatnik navedel vse prireditelje in se zahvalil vsem za njih trud in sodelovanje. Prireditev so pripravili: Krščanska kulturna zveza, Zveza pevskih društev, Družba sv. Mohorja ter Koroška dijaška zveza, katere član Pavle Pernjak, sedmošolec Slovenske gimnazije, je izdelal za okras odra veliko sliko Andreja Einspielerja.

Polna dvorana občinstva je že napeto pričakovala začetka. Zato je z navdušenjem pozdravila mlade rožanske tamburaše iz Št. Janža in Sveč, ki so pod veščim vodstvom g. Hanzeja Gabriela dovršeno odigrali koračnico „V hribih se dela dan".

Po pozdravnem nagovoru predsednika Krščanske kulturne zveze č. g. dr. Pavla Zablatnika je nastopila v rožanski narodni noši dijakinja Zalka Inzko iz Sveč, ki je zelo lepo in občuteno deklamirala „Prisego Rožanke". Kot zanimivost naj omenimo, da je bila ta pesem tudi na programu proslave zlatomašniškega jubileja A. Einspielerja.

Nato je sledil nastop mešanega zbora Zveze pevskih društev pod vodstvom č. g. Tomaža Holmarja. Iz več kot sto pevskih grl so po veliki dvorani zadonele tri tako priljubljene pesmi: otožna Kernjakova „Rož, Podjuna, Zila", navdušujoča Fleišmanova „V gorenjsko oziram se skalnato stran" in ognjevita Premrlova „Zdravica" („Prijat'lji, obrodile").

Vse tri pesmi so bile po svoji vsebini in melodiji kot nalašč za ta dan. V prvi je izražena vsa lepota naših treh dolin, a tudi vsa bolest našega naroda.

V drugi nam je stopila pred oči lepa Gorenjska s svojim očakom Triglavom, ki kot čuvar gleda po lepi slovenski zemlji tja do Jadrana kot tudi po naši divni koroški zemlji in nam kliče: „Vse je vihar razdejal, narod pa bo zmeraj stal!"

V tretji, „Zdravici", že tolikokrat ponavljani in peti, a tako rekoč vedno novi, nas naš véliki pesnik France Prešeren poziva k bratstvu, slogi in svobodoljubnosti.

Pomembne pesnikove besede so sprožile, kot že tolikokrat, tudi ob tej priliki val navdušenja med zbranim občinstvom, ki je ognjevito pozdravljalo pevce in pevovodja za njihovo izvrstno izvajanje.

Po teh vsebinsko tako pomembnih pesmih je stopil na govorniški oder slavnostni govornik današnje prireditve g. prof. dr. Valentin Inzko. Njegov temeljito zasnovan in podan govor o pomenu profesorja Andreja Einspielerja za koroške, a tudi za ostale Slovence, katerega je hvaležno občinstvo pozorno poslušalo in večkrat z odobravanjem in ploskanjem prekinilo, prinašamo v izvlečku na drugem mestu.

Kratek odmor je dal mnogim priliko, da so si prijateljsko po dolgem spet enkrat segli v roke in po stari slovanski navadi prisrčno pozdravili drug drugega.

V drugem delu pa je, od občinstva navdušeno pozdravljen, nastopil mešani zbor Slovenskega katoliškega prosvetnega društva iz Gorice pod vodstvom pevovodje g. profesorja Iva Bolčine.

Zbor je dovršeno zapel sedem deloma narodnih, deloma umetnih pesmi. Težko je reči, katera nam je bolj ugajala, kajti vse so bile res prvovrstno izvajane. Zlasti moramo poudariti odlično dinamično podajanje pesmi. Še posebno navdušeno je hvaležno občinstvo sprejelo „Kólo" Vasilija Mirka in M. Filejevo „Kaj pa ti, fantič". Pohvaliti moramo tudi solista g. Zdravka Klanjščka v narodni „Vsi so prihajali" v priredbi Marka Bajusa.

Po odpetih prvih pesmih je stopil na govorniški oder č. g. dr. Kazimir Humar iz Gorice, prinašajoč koroškim Slovencem ob tem njihovem velikem prazniku v svojem pozdravnem nagovoru iskrene pozdrave bratske goriške zemlje in goriških Slovencev. (Njegov govor je na 3. strani.)

Zelo pomembna je bila nato pesem, ki jo je spesnil naš „Goriški slavček" — Simon Gregorčič v počastitev zlate maše prof. Andreja Einspielerja in katero je izvrstno in tehtno deklamiral celovški učiteljiščnik g. Valter Lukan.

Pred zaključkom akademije je še enkrat nastopil tamburaški zbor in nam zopet dovršeno zaigral dve skladbi.

Za konec pa je nastopil mešani zbor dijakinj in dijakov Mohorjevih dijaških domov pod spretnim in skrbnim vodstvom g. prof. dr. Fr. Cigana in odlično zapel tri pesmi. Posebno je vse poslušalce navdušila zadnja — Premrlova „Dro, bratje", ki je posebno pomembna zaradi svoje vsebine in jo je zbor moral ponavljati.

Navdušeno občinstvo se je kar nerado dvignilo s sedežev, kot bi si želelo še in še poslušati vzpodbujajoče besede govornikov in naše lepe pesmi, pa najsi bo to izobraženec ali preprost kmečki očka ali mamica ali pa delavec. Hvaležni so bili vsi navzoči, da so jim prireditelji pripravili tako lepo in izpodbudno prireditev. Tudi oni — poslušalci — so se s tem, da so prišli na to pomembno akademijo v tako velikem številu, hoteli pokazati hvaležne blagemu velikemu borcu za pravice slovenskega naroda in njegovemu prosvetitelju, „očetu koroških Slovencev" — profesorju Andreju Einspielerju.

Trdna je v nas volja do življenja

Kot slavnostni govornik je na akademiji v proslavitev 150-letnice rojstva Andreja Einspielerja spregovoril predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko. Njegov govor je izzvenel v močno manifestacijo neupogljive vere in volje koroških Slovencev do življenja. Dejal je:

„Današnji dan je za koroške Slovence velik praznik. Praznik zato, ker je ta kulturna prireditev ponoven dokaz, da je slovenska kultura med nami živa, praznik zato, ker so slovenski kulturni delavci poklonili ob spominskem dnevu 150-letnice rojstva Andreja Einspielerja svojim rojakom slovenski šopek: nagelj narodne samozavesti ter rožmarin slovenske melodije in pesmi, ki ju objema in váruje zvésto slovensko srce. Današnji dan pa je praznik tudi zato, ker prihaja na njem ponovno do izraza nerazdružljivo prijateljstvo med Primorsko in Koroško. Da je poleg pevskega zbora goriških Slovencev med nami tudi vrsta odličnih goriških kulturnih delavcev, pa izpričuje, da je našim bratom ob Soči sveta zibelka slovenstva — Korotan s knežjim kamnom in Gospo Sveto. Zato prisrčen pozdrav tudi pesnici gospe Ljubki Šorli ter pisateljici gospodični Zori Piščančevi. Kakor je Simon Gregorčič s svojo pesmijo Andreju Einspielerju posebej dvignil slavnost njegove zlate maše leta 1887, tako daje tudi obisk goriških Slovencev z njih sodelovanjem današnji kulturni prireditvi poseben pečat. Naša srca so polna radosti in ponosa, saj praznuje Celovec 150-letnico rojstva Andreja Einspielerja spominskemu dnevu in delu tega velikega Slovenca dostojno in primerno."

Nato je govornik obširno obdelal dobo, v kateri je Einspieler deloval ter ga nam prikazal kot ustanovitelja Družbe sv. Mohorja, izdajatelja številnih publikacij, narodnega buditelja in vzornega duhovnika. Njegova pripravljenost za sodelovanje z večinskim narodom je našla vidne sadove z ustanovitvijo „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov", kateremu je kupil iz lastnih sredstev zemljišče ter tako omogočil gradnjo hiše, ki jo pozna danes vsa Koroška kot Kolpingov dom. Pomagal pa je Einspieler po vzorcu Mohorjeve družbe tudi pri ustanovitvi „Društva sv. Jožefa", ki je znano v deželi po delovanju tiskarne „Carinthia".

V zvezi s sedanjim narodnim položajem pa je dr. Inzko dejal:

„Ko se spominjamo 150-letnice rojstva Andreja Einspielerja, potem čutimo, da sega z vsem delom v naš čas, smemo pa tudi trditi, da je slovenski narod budno čuval njegovo zapuščino ter v smislu njegovih idej izgrajeval in utrjeval v naslednjih desetletjih temelje, na katerih sloni celotno naše narodno življenje. Kaj pomeni Mohorjeva družba v Celju slovenskemu narodu, dobro vemo, kaj celovška Mohorjeva družba v zvezi s slovensko gimnazijo ter lastno tiskarno v času, ko je tisk velesila, pa sami doživljamo. Kaj pomeni goriška Mohorjeva primorskim Slovencem, pa dokazuje navzočnost naših goriških in tržaških bratov in sester pri današnji slavnosti. Ravno na primeru Mohorjeve družbe pa tudi vidimo, kakšnega pomena in važnosti je, da vršimo narodno delo vedno v povezavi s tradicijo, pač pa na sodoben način in s času primernimi metodami. To velja v polni meri za vse naše narodne organizacije, za vsakega Slovenca. Nenehno tekmovanje na vseh področjih javnega življenja zahteva tudi od nas vseh stalnih naporov, da se v tej tekmi uveljavimo in obdržimo. Uveljavili pa se bomo vsepovsod le s kvaliteto. Vemo, da ima pri tem večinski narod predvsem gospodarsko in politično čisto drugačne možnosti kot mi. Vemo pa tudi, da o naši usodi v zgodovini niso odločali milijoni, ampak idealizem, iz katerega je črpal narod svoje sile, da se ohrani pri življenju. Tudi v današnjem materialistično usmerjenem času velja, da je rešitev našega narodnostnega vprašanja v nesebičnem delu za narod. Vse ima svoje meje na svetu, za idealizem jih ni! Če se bomo tega zavedali, potem nam bo vse drugo navrženo, ker bo vse ostalo izsililo življenje sámo, izsililo tudi realizacijo člena 7 državne pogodbe.

Tozadevno je sicer odprta vrsta vprašanj, kot zadeve šolstva, uradnega jezika ter dvojezičnih napisov. Vendar upamo, da bo od strani avstrijske vlade započeta pot reševanja manjšinskih vprašanj v direktnem kontaktu s predstavniki manjšine končno vendar privedla do za manjšino zadovoljivih rezultatov.

Naša prizadevanja so osredotočena trenutno na čimprejšnjo ureditev ljudskošolskih prilik z neovirano možnostjo in pravico do verouka v materinščini.

Vedno bolj se pojavlja v deželi tudi potreba po kulturni ustanovi, ki bi se zavzemala za ohranitev in gojitev kulturnega bogastva koroških Slovencev. Temu namenu naj bi služil poseben Slovenski kulturni institut v Celovcu, ki bi moral kot državna ustanova uživati vso deželno in državno podporo. Področje zgodovine in domoznanstva, narodopisja, jezikoslovja, slovenske ter slovanske književnosti in glasbe, gledališke in upodabljajoče umetnosti odpirajo s predavanji raznih strok institutu širok delokrog. Z njim bi se odprli novi pogledi tudi na našo ljudsko-prosvetno dejavnost.

Četudi ni misliti, da bi se mogla ideja Slovenskega kulturnega instituta v bližnji bodočnosti uresničiti, pa je vendar razveseljivo že samo dejstvo, da bodo s stalnim naraščanjem slovenske inteligence pogoji za to v vedno večji meri dani. Hkrati vemo, da je slovenska kultura tako močna in volja do življenja v nas tako trdna, da bomo ustvarili še mnogo lepega in plemenitega za slovenski narod."

KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA

vabi

kmete, gospodarje in kmečke sinove na

Gospodarski sestanek

v nedeljo, 24. novembra, v Farnem domu

V ŠKOCIJANU V PODJUNI

Spored:

9.30 **sv. maša** v farni cerkvi;

10.30 v Farnem domu sestanek s predavanji:
„Stoletje stroja" (dr. Vinko Zwitter);
„Zeleno poročilo in zeleni načrt" (zbornični svetnik g. Mirko Kumer);
razgovor, nato skupen obed v Domu.

14.00 predavanja:
„Vtisi s potovanja po Gradiščanskem in Nižji Avstriji" (Fric Kumer in okr. svetnik Ignacij Domej);
„Naš narodni položaj" (dr. Reginald Vospernik)

Kdor ima zanimanje za pereča socialna in gospodarska vprašanja, iskreno vabljen!

Podjunčane opozarjamo, da bo vozil na ta sestanek **Sienčnikov avtobus** in sicer odpelje: ob 8.30 iz Pliberka (gost. Breznik), ob 8.40 iz Šmihela (gost. Šercer), ob 9.00 iz Globasnice (gost. Greiner), ob 9.10 iz Dobrle vesi (Sienčnik).

Osrednji odbor KGZ

Politični teden

Po svetu . . .

MOTNJE V ODJUGI

Čeprav v mednarodnem političnem življenju zadnje mesece ne zaznamujemo kritičnih zapletljajev, ki bi povzročali težke posledice v medsebojnih odnosih, je vendar še nešteto „slučajev", ki kažejo, da med dolgoletnima nasprotnikoma — Sovjeti in ZDA — v povojni hladni vojni še ni prave pomiritve in zaupanja.

Tako so prevelike optimiste hudo presenetili dogodki ob nedavnem konfliktu na avtocesti, ki vodi iz Zapadne Nemčije v Berlin, kjer so sovjetski vojaki za par dni zadržali ameriške konvoje, kar se je pozneje še enkrat ponovilo. Torej je kljub poudarjanju „o zbližanju" ZDA in Sovjetov še vedno dovolj stvari, ki razdvajajo oba bloka.

Zlasti vprašanje špionaže vznemirja medsebojne odnose. Špionaža je vedno znamenje nezaupanja. Znano je, da v zapadnem svetu mrgoli sovjetskih špionov; pa tudi Zapad se prizadeva, da bi mel dovolj zaupnikov za „železno zaveso". Do hudega spora je pa prišlo pretekli teden, ker so Sovjeti nedavno zaprli ameriškega znanstvenika prof. Barghoorna, ki se je nudil v Sovjetski zvezi v zadevah kulturne izmenjave med obema državam. Sovjetske oblasti so izjavile, da so omenjenega znanstvenika zaprle zaradi „vohunstva". To pa je v ZDA povzročilo val ogorčenja in protestov na najvišji politični ravni. Sam Kennedy je izrazil „globoko zaskrbljenost zaradi neodgovornega in krivičnega dejanja", ki ne le ogroža osebno varnost priznanega znanstvenika, marveč vse bolj odnose med Sovjeti in ZDA. Tudi Nobelov nagrajenec John Steinbeck, ki je tudi sodelavec pri sovjetsko-ameriški kulturni izmenjavi, je izjavil, da je upal, da „so se odprla vrata med ljudstvi obeh držav, a postopanje s prof. Barkhoornom je ta vrata zopet zaprlo."

Toda konec tedna je bil prof. Barghoorn izpuščen iz sovjetskega zapora. Tamošnje oblasti pa so izjavile, da so profesorja izpustili predvsem zaradi prizadevanja predsednika Kennedyja in v dobro zbliževanja, čeprav je imenovani znanstvenik zagrešil špionažna dejanja. Ko pa je bil prof. Barkhoorn izpuščen, je zopet nastopilo „boljše ozračje" za nadaljevanje odjuge na obzorju svetovne politike. Toda razgovori o kulturni izmenjavi so odloženi za nedoločen čas.

POMANJKANJE ŽIVIL V RUSIJI

Kmetijsko gospodarstvo že dolgo ni bilo v Sovjetski zvezi tako porazno kot letos, o čemer priča vedno večje pomanjkanje življenjskih potrebščin. Nakup žita v Kanadi in v Združenih državah Amerike priča o popolnem polomu komunistične gospodarske politike, pa tudi pomanjkanje drugih živil potrjuje isto. Tako poročajo, da bodo Sovjeti zaradi pomanjkanja žita, iz katerega destilirajo alkohol, morali iz ZDA uvažati večje količine žganja, če bodo še hoteli piti v Rusiji tako priljubljeno „vodko".

Pravtako pa prihajajo tudi vesti o nezadovoljstvu ljudstva v „rdečem raju". To nezadovoljstvo je baje že tolikšno, da že poročajo o stavkah delavcev, kar je nekaj izrednega. Tako so v pristanišču Odesi stavkali delavci, ko bi naj nakladali surovo maslo na kubansko ladjo v okviru sovjetske pomoči Kubi. Pravtako bi naj prišlo do stavke tudi v ukrajinskem mestu Krivoj Rog, kjer so delavci zahtevali višje plače, da si morejo kupiti kruh, ki je močno racioniran in ga je mogoče dobiti v prosti prodaji le na „črnem trgu". Da v Rusiji zares cvete črna trgovina s kruhom, potrjuje tudi obsodba 27 nastavljencev neke državne pekarne v Noginsku blizu Moskve, ki so nezakonito prodali nad 10.000 hlebov, kot poroča TASS.

MIR NA ALŽIRSKO-MAROŠKI MEJI

Pri nedavni konferenci v Bamako (Mali) je prišlo do premirja v obmejnem sporu med Alžirom in Marokom, toda prvi znaki so kazali, da je ta dogovor bil le na papirju, kajti na frontah so postajali boji tiste dni še hujši. Končno pa je le prišlo do ustavitve sovražnosti in kakor je bilo določeno na konferenci v Bamako, je te dni zares tudi prišlo do razgovorov zunanjih ministrov organizacije afriških držav v Adis Abebi. Na tej konferenci bi naj končno odstranili alžirsko-maroški obmejni spor, zaradi česar so določili razsodišče, pri čemer pa je prišlo do hudih nesoglasij med alžirskim in maroškim zunanjim ministrom, ki sta osporavala članstvo onih držav, ki so se opredelile ob napadu za to ali ono stran. Poleg tega je maroški minister zahteval, da Alžirci vrnejo orožje, ki so ga prejeli iz Egipta, kar pa je alžirski minister zavrnil, češ da je Egipt že za časa osvobodilne vojne bratsko podpiral Alžir. — Istočasno urejujejo na tej konferenci tudi druga obmejna vprašanja afriških držav, ki so v zadnjih letih dobile samostojnost. Ugotoviti hočejo, v koliko so upravičene stare meje, katere so postavile kolonialne oblasti, ki so seveda postavljale meje po čisto drugačnih načelih kot osvobojene narodne države.

Medtem pa nadaljuje Ben Bella razgovore s predstavniki politične opozicije. Notranji vojaški spori so utihnili in zdi se, da je Ben Bella pripravljen nekoliko odstopiti od svoje avtoritarne smeri. Tako je prišel v Alžir tudi bivši podpredsednik alžirske vlade Krim Hasem in tudi bivši predsednik skupščine Ferhat Abas se namerava vrniti v politično življenje ter mnogi drugi, ki so se ločili od Ben Belle. Vse kaže, da skuša ob priliki bližnega kongresa osvobodilnega gibanja Ben Bella ponovno pritegniti k sodelovanju vse nekdanje boritelje za narodovo svobodo.

POLOŽAJ V JUŽNEM VIETNAMU

Vojaški svet, ki je prevzel vso oblast v državi po uspelem vojaškem puču, je postavil za predsednika začasne vlade, bivšega podpredsednika Ngok Toja. Toda njegova oblast je zelo omejena, ker vodi general Duong Van Minh kot vodja „revolucionarnega sveta" državo in je v njegovih rokah še vsa izvršna in zakonodajna oblast. To stanje bo verjetno ostalo po sodbi poznavalcev razmer vsaj eno leto, nakar napovedujejo volitve. Iz vidnejših položajev so že odstranili ljudi, ki so podpirali Diemov režim, na šolah pa študenti še vedno protestirajo proti nekaterim profesorjem, češ da so Diemovi somišljeniki. Tudi je znano, da je žena Diemovega brata Ngo Dinh Nhu, ki se je ob uporu mudila v ZDA, odpotovala preko Frankfurta v Rim k Diemovemu bratu in škofu, ki se tam trenutno mudi na koncilu in kamor so prišli njeni trije otroci.

Komunistična gverila pa je zadnje tedne poživila svoje uporniško delovanje. Formacije Vietkonga, kakor imenujejo te uporniške oddelke, so zavzele več postojank, a so bile kmalu pregnane po vladnih četah ob pomoči ameriškega vojaštva. Samo v enem tednu bojev je bilo blizu 2 tisoč izgub na obeh straneh. Zadnje dni pa je ponovno prišlo do pogovorov med vladnimi in upornimi voditelji, kako bi v deželi prišlo do miru. Pri tem so Vietkongovci predložili zahteve, po katerih bi naj odstranili vse ostanke diktature in tujih vplivov.

Iz ZDA pa je slišati, da bodo ponovno nakazali Južnemu Vietnamu del pomoči, ki so jo ustavile, preden je padla Diemova vladavina. Baje so ukinili vso zaporo nad delom pomoči za blagovni uvoz, ki jo cenijo približno na 95 milijonov dolarjev na leto. Tudi so pripravljene ZDA umakniti svoje vojaštvo, če bo prišlo do koalicijske vlade ob udeležbi vseh političnih strank.

. . . in pri nas v Avstriji

LJUBELJSKI PREDOR V OBRATU

Kakor je bilo napovedano, so 15. novembra t. l. tudi zares izročili prometu nov predor pod Ljubeljem, s čimer je za skoro pol ure skrajšana pot preko Karavank na tem sektorju, poleg tega pa je odstranjena huda vzpetina, ki ponekod doseže kar 32 odstotkov. S tem bo tudi omogočen promet v zimskih mesecih. Predor je dolg 1570 metrov in je na jugoslovanski strani popolnoma dovršen, dočim bodo na avstrijski strani na pomlad še nadaljevali z nekaterimi deli. Kot je rečeno, bodo predor slovesno odprli 1. julija prihodnjega leta z veliko slovesnostjo, katere se bo predvidoma udeležil sam predsednik Tito.

Kot je znano, so predor začeli vrtati priporniki iz kazenskega taborišča Mauthausen po nalogu nemške vojaške oblasti leta 1943 in so do konca vojne predor dodelali v surovem stanju. Vsa naslednja leta so nadaljevali z deli, kar pa je pri nekaterih nestrpnežih budilo vročo kri . . .

Ko smo že pri Karavankah, omenjamo še, da je v teh dneh poslanec Ljudske stranke ing. Weiß v parlamentu prosil zunanjega ministra Kreiskyja, da naj skuša doseči pri jugoslovanski vladi olajšanje turizma na Karavankah, ki imajo del dostopov na priljubljene vrhove deloma na jugoslovanski strani. K temu je minister Kreisky pripomnil, da je dejansko hribolastvo na tem področju zelo olajšano, vendar upa, da bo tozadevni sporazum lahko doseči.

DRŽAVNE PODPORE KMETIJSTVU

Kmetijstvo je danes po vsem svetu v prehodni krizi in je nujno navezano na posebno državno zaščito, da se more razvijati brez občutne škode celotnega nacionalnega gospodarstva. Hitri razvoj industrije in dobra stanovska organizacija delavstva sta namreč močno prehitela kmetijsko gospodarstvo, zato so strokovnjaki spoznali, da je treba umetno regulirati ravnovesje v splošnem gospodarstvu z državnimi podporami. Tako imamo v ZDA znani državni odkup odvišnega žitnega pridelka, pri nas pa je že nekaj let uveden državni prispevek k ceni mleka in tudi žita, da se tako na eni strani ohrani nižja cena za nakup, na drugi strani pa zadosti upravičenim zahtevam kmetov.

V zvezi s tem vprašanjem je v poslanski zbornici te dni govoril tudi poslanec ljudske stranke Gruber, ki je ponovno potrdil upravičenost izredne državne podpore kmetijstvu. Pri tem je opozoril, da naj vlada bolj skrbi za pridobivanje in ohranjanje zunanjega trga, kamor bi v večji meri izvažali odvišne pridelke. Posebej pa je še poudaril, da je v Avstriji kljub državni podpori mleko še vedno najcenejše v vsej Evropi.

NAJVIŠJI MOST V EVROPI

Evropski most pri Inomostu je bil slovesno predan zadnjo nedeljo, ko je v navzočnosti najvišjih predstavnikov države bil ta „čudež tehnike" blagoslovljen. Kot prvo vozilo je peljala 200 let stara poštna kočija preko tega najvišjega mostu v Evropi, ki je bil v štirih letih dograjen. Širok je skoraj 23 metrov in ima vzpetino 4 odst.; mostišče sloni na peterih betonskih stebrih, od katerih je najvišji 191 m visok (od tega ga je v zemlji 31 metrov). Samo za ta srednji steber so uporabili 40.000 ton stavbnega materiala.

Državni udar v Iraku

Na Bližnjem vzhodu po mnenju političnih opazovalcev nikakor ne more priti do pravega miru in resnega dela. Saj skoraj vsak teden slišimo o medsebojnih političnih sporih in borbah, v katerih pride večkrat tudi do prelivanja krvi in nedolžnih človeških žrtev.

Pretekli teden je bil zopet Irak na vrsti. V vladajoči Baath-stranki se je pojavilo več nasprotujočih si skupin; razvile so se ostre medsebojne borbe, ki so dosegle višek preteklo nedeljo. Temu je hotel v ponedeljek napraviti konec sedanji predsednik države maršal Aref, ki je s pomočjo vojske in letalstva vzel vso oblast v svoje roke. O maršalu Arefu, ki je hkrati tudi vodja Narodnega revolucijskega sveta, je znano, da hoče voditi čimbolj Egiptu in sedanji sirski opoziciji prijazno politiko.

Akcija tega vojaškega udara se je pričela v ponedeljek ob 4. zjutraj; maršal Aref je razglasil, da bo to njegovo vodstvo države, v zvezi s privzetimi „izrednimi pooblastili", trajalo eno leto. V glavnem mestu Bagdadu je prišlo do ostrih bojev med vojaštvom in polvojaško narodno gardo, ki pripada stranki Baath in šteje približno 40.000 mož. Do opoldne so bile borbe že skoraj končane in se je večina članov narodne garde odzvala pozivu Arefa k predaji ter je odložila orožje.

KARDINAL KÖNIG V BENETKAH

Dunajski nadškof, kardinal König, se je mudil ob koncu preteklega tedna v Benetkah, kjer je govoril o koncilu in ostalih vprašanjih, ki zadevajo vero in Cerkev.

Poudaril je, da smemo z optimizmom zreti v bodočnost. Sedanji koncil je postal nekak simbol upanja za vse človeštvo in je dal velik zagon gibanju za dosego enotnosti vseh kristjanov.

Tudi papež Pavel VI. je to nedeljo ob priliki slovesne službe božje naslovil poslanico vsem vzhodnim Cerkvam, v kateri še posebej poudarja željo katoliške Cerkve in vseh ostalih kristjanov po zedinjenju.

SLOVENCI
doma in po svetu

Duhovnika — veterana v ZDA

Med sedanjimi župniki slovenskih župnij v ZDA zavzema najvidnejšo mesto župnik Matija Jager. On je še edini med nekdaj tako delavnimi slovenskimi duhovniki med slovenskimi izseljenci v Clevelandu (Ponikvar, Hribar in Oman). Svojo sedemdesetletnico rojstva je obhajal dne 4. septembra v krogu svojih prijateljev in zvestih faranov.

Po rodu je g. jubilant Ljubljančan. Svoje študije je dovršil v Ljubljani; v dušnem pastirstvu je bil kot kaplan v Borovnici in v Dobu, nakar je nekaj let deloval pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Leta 1927 se je odločil za odhod v ZDA, kjer je župnik slovenske fare Sv. Vida, g. Ponikvar iskal slovenskega pomočnika. Tukaj se je ves posvetil delu za versko in narodno poživljenje fare in prav njemu gre največ zaslug, da še tudi drugi izseljenski rod vedno govori slovensko. Leta 1940 pa je g. Jager postal župnik v Babertonu, Ohio, kjer je dvanajst let neumorno deloval. Njegovo delo v tej župniji je postavitev nove cerkve Kristusa Kralja in preurejena župnijska dvorana. Po odhodu msgr. Vida Hribarja v pokoj je g. jubilant prevzel župnijo Marije Vnebovzete. Tudi tukaj je g. Jager kljub priletnosti postavil novo farno cerkev in preuredil veliko farno dvorano, poleg tega pa še vedno skrbel za kulturno-prosvetno delo v fari. Ko pa so v tem času prihajali novi priseljenci, med njimi tudi več duhovnikov, je vse z ljubeznijo in razumevanjem sprejel in jih vključil v farno življenje. G. jubilant je kljub neumornemu delu še vedno čvrst, in kot takega ga naj Bog ohranja še dolgo.

Sedem dni pozneje pa je obhajal podoben jubilej g. Matija Kebe, ki je 11. septembra dočakal 80 let v svoji sedanji slovenski fari v Pittsburghu. Tudi g. Kebe izhaja iz Kranjske; rojen je bil blizu Cerknice na Notranjskem. Ker je kmalu izgubil očeta, je kot osemnajstletni študent šel za svojimi v ZDA, kjer je prevzel skrb nad njim njegov ožji rojak in župnik slovenske fare Marije Vnebovzete v Pittsburghu, g. Ivan Kranjec. Tukaj je g. Kebe tudi pel novo mašo leta 1911. Kot kaplan je deloval med Slovaki v Charleroi, čez pet let pa je postal župnik na hrvaški fari v McKeesportu, kjer je v veliko zadovoljstvo vernikov deloval 18 let. Po smrti g. Jožefa Škura je bil imenovan za župnika na slovenski fari v Pittsburghu. Življenje v fari Marije Vnebovzete je tesno povezano z osebnostjo g. Kebeta. Slovenski verniki so mu hvaležni za njegovo ljubezen in požrtvovalno delo in se zavedajo, da je dobršen del njihove izseljeniške zgodovine najtesneje povezan z imenom g. jubilanta.

Ciril Stern v Pragi

Na avstrijskem poslaništvu v Pragi je pred kratkim nastopil službo g. Ciril Stern, rodom iz Kort iz znane Sternove družine. Dostop do te važne in lepe službe mu je omogočilo dobro znanje slovenskega jezika. Mlademu akademiku iskreno čestitamo in mu želimo mnogo uspeha ter lepo kariero v diplomatski službi.

Dr. Lojze Šuštar — profesor bogoslovja

Naš dober znanec, č. g. dr. Lojze Šuštar, že več let deluje v Švici. Sedaj smo zvedeli, da je bil pred kratkim imenovan za profesorja moralke v bogoslovnem semenišču v mestu Chur. K temu važnemu imenovanju mu tudi naš list iskreno čestita!

Slovenci bodo zopet romali v Rim

Poleg številnih proslav v čast sv. Cirilu in Metodu v letošnjem jubilejnem letu bo prav gotovo največja slovesnost v Rimu v dneh od 22. do 25. novembra. V soboto 23. novembra, na god sv. Klementa, katerega relikvije sta sveta brata prenesla v Rim, bodo v slovesni procesiji prenesli iz Vatikana v cerkev sv. Klementa relikvije svetega Cirila, naslednji dan pa bo tam slovesna sv. maša.

V letošnjem jubilejnem letu so namreč nepričakovano našli blizu Loreta v Srednji Italiji svete ostanke sv. Cirila, ki so ob vdoru Napoleonove vojske izginile iz groba v cerkvi sv. Klementa in jih doslej niso mogli najti. Svete relikvije so že prenesli v Vatikan. Zato bo to izredna slovesnost, na katero so vabljeni zlasti Slovenci.

Otroški vrtci v Trstu

Tržaški Slovenci se dobro zavedajo važnosti slovenskih otroških vrtcev. Čeprav že vsa povojna leta deluje nekaj takih vrtcev v predmestnih delih Trsta, v središču mesta še na kaj takega niso mislili. Pred nedavnim pa je zastopnik slovenskih kat. organizacij v mestnem svetu zahteval, da bi odprli otroški vrtec tudi v središču, kar je bilo tudi odobreno, če bo javljenih zadostno število otrok. Sedaj so pa nabrali dovolj otrok in mestni župan je že dal zagotovilo, da bodo v najkrajšem času pripravili prostore in nato odprli vrtec, kar je vsekakor velika pridobitev za tržaške Slovence.

POZDRAV GORIŠKE

Na nedeljski akademiji v proslavo 150-letnice rojstva prof. Andreja Einspielerja, „očeta koroških Slovencev", je spregovoril v imenu goriških Slovencev preč. g. dr. Kazimir Humar naslednji pozdravni nagovor:

Dragi koroški rojaki!

Pred 75 leti ste bili zbrani na sličnem slavju, ko je Andrej Einspieler obhajal zlato mašo. Tedaj se je iz Primorske oglasil naš „goriški slavček" in dragemu slavljencu zapel pozdrav, kot je znal le on. Simon Gregorčič takrat ni mogel osebno na zlato mašo Andreja Einspielerja, zato je bil le s srcem in s svojo pesmijo tukaj navzoč.

Danes po 75 letih, ko se spominjate svojega velikega narodnega in verskega voditelja, pa je prišlo na slavje kar lepo zastopstvo goriških Slovencev v želji, da se pokloni spominu pogumnega in zaslužnega Andreja Einspielerja. Ne prinašamo pesmi-prigodnice, kot Simon Gregorčič, pač pa živo pesem, ki vam jo bo zapela goriška mladina. Ta pesem naj bo naš pozdrav, pozdrav sončne Goriške prelepi Koroški.

Naša in vaša usoda sta si bili v preteklosti in sta si tudi danes zelo slični, da ne rečem enaki. Eni in drugi smo na robu slovenskega in slovanskega sveta in oboji smo ostali narodna manjšina. Narodne manjšine pa so sirote brez očeta in večkrat tudi brez matere, navadno velikim v napotje in svojim v križ. A prav ta skupna usoda nas še bolj druži in nam pomaga, da bolje razumemo drug drugega, da se rajši imamo. O tem pričajo zlasti po drugi vojni številni stiki, ki smo jih med sabo navezali. Menda si še nikoli v zgodovini nismo bili tako blizu, tako bratsko med seboj povezani kot zadnjih dvajset let. Danes moremo ugotoviti, da ti stiki niso bili brezplodni. Marsikaj koristnega je iz njih nastalo.

Zato ob spominu na duhovno in idejno prijateljstvo, ki je vezalo vašega Andreja Einspielerja in našega Simona Gregorčiča, izražam željo, da bi bratske vezi med koroškimi in primorskimi Slovenci bile iz leta v leto trdnejše in bolj plodne za nas vse, da bomo varno previharili tudi sedanje čase in oboji učakali dan, ko narodne manjšine ne bodo več pastorka, temveč polnopraven ud države, v kateri živijo. Za to zmago se je boril Andrej Einspieler, v to zmago je veroval Simon Gregorčič, v to zmago verujemo in se zanjo borimo tudi mi.

Simon Gregorčič:

ANDREJU EINSPIELERJU

ob zlati maši,

dne 21. avgusta 1887. leta.

Pod jésen gre! A čas noben
ni kmetu ljubši kot jesen.
Pomlad je čas cvetú in nad,
a čas skrbí in dela tudi,
poleti mož potan se trudi;
a jésen da mu hlad in sad:
za strah in skrb in trud obilo
mu vrt in polje da plačilo.

Enako v žitji! Kdor se v cvetji
in žitja svojega poletji
ne plaši truda in skrbi
pač srečen je v jeseni dni,
vesel se v prejšnje dni ozira,
mirno oči v prihodnje vpira.

Ti delal si kot malokdo!
Ti delal si ob časi cvetja,
zvesto si delal pol stoletja,
zvestó, pogumno in krepkó.
Kar sil ti dalo je nebo,
posvetil ti si vse mladini,
posvetil vse si domovini.
Ti domu si buditelj bil,
ti domu si učitelj bil,
za dom si vrl boritelj bil,
ti delal si! — Jesen je tu,
prišel je tebi čas sadu . . .

Naš dom odeval gost je mrak,
Slovenija je tožno spala;
a čvrsto je, veselo vstala
in narod si goji krepak.
In tvoj premili Korotán
že tudi dviga se, se vzbuja,
prihaja mu vstajenja dan
in peša, gine sila tuja.
Prebuja se Sloven povsod!
A kdo se pač najbolj je trudil,
da narod se iz sna je vzbudil?
To naše narodno vstajenje,
to krepko narodno življenje
zelo je tvojih trudov plod!
Zato naš dom ti venec slave
zdaj vije krog častite glave,
zato pa tvoj današnji god
vesel proslavlja ves naš narod,
izraža vroča ti čutila,
poklanja srčna ti voščila! . . .

Ti zlato žrtev nekrvavo
Bogu si danes daroval,
pri njej pač i za očetnjavo,
za srečo njeno in nje slavo
prošnjé si k Večnemu poslal.

A nam na dan daritve zlate
sto želj se k nebu dviga záte:
Bog čuvaj te še tol'ko let,
da srečen zreš slovenski svet,
da srečno, slavno in edino
premilo vidiš domovino!

Spoznavanje Rusije

(V zapuščini prelata Valentina Podgorca smo našli tudi ta aktualni spis in ga objavljamo.)

Druga svetovna vojna je mnoge naše ljudi precej seznanila z neskončno prostrano Rusijo in z ljudmi, ki tam stanujejo. Žal se to srečanje ni zgodilo v obliki dobrohotnih prijateljev.

Slovenci živimo ob robu prostranega slovanskega prostora v Evropi in je prav, da dobro poznamo položaj med Slovani kot med sosedi.

Srednja Evropa se je v teku tisočletja nekako ustalila in je dobila znano obliko, znani zemljevid. Zdaj se je položaj v Evropi sprevrgel. Katoliški zgodovinarji in državniki so že leta sem opozarjali na nevarnost protestantske Nemčije. Pruski duh, se je trdilo, je nezmožen voditi usodo Nemčije. Svarjenje pa ni pomagalo nič: Prusija je od cesarice Marija Terezije naprej trgala od Avstrije kos za kosom, ne meneč se za bodočnost. Nemčija je hodila naprej pot, ki so jo ji nakazali Luther, Bismarck in Hitler in za vso to pot velja Bismarckova znana beseda: „Mi se ne bomo spotikali ob nitih morale!" (Wir werden an den moralischen Zwirnsfäden nicht straucheln.) Bismarcku in Hitlerju so bile pogodbe samo list papirja, ki se vsak čas, ko se razmere spremenijo, lahko raztrga. Tako je prišlo tudi do razvalin druge svetovne vojne.

Sedaj se trudi Evropa z vsemi silami za nov red. Čim bolj je predmet umeten in kompliciran, tem teže ga je zopet upostaviti, če se je strl ali poškodoval: recimo stolp sv. Štefana na Dunaju. Naša dolžnost je, zanimati se ali vsaj ne prezirati poročila, ki nam prihajajo iz sveta sploh. Svet se je zgibal in to gibanje ni le fantovski tepež na domačem sejmišču.

V znanem dunajskem tedniku „Furche" je napisal neki Radecki naslednje pomembne misli:

„Razvoj Rusije sta določevala dva činitelja: eden je herezija, verski razkol, ki je raztrgal zvezo z Rimom ter s katoliško Cerkvijo; drugi činitelj pa je lega Rusije na meji med Azijo in Evropo. Oba ta faktorja nista enako močna, lega države je dana po naravi in se v mirnem razvoju ne more predrugačiti, herezijo so pa napravili ljudje in ljudje jo bodo nekoč spremenili.

Dokler je bila Rusija katoliška, so njeni vladarji pogosto podpirali nastale krive vere: podpirali so arijance, podpirali monofizite, podpirali ikonoklaste. Ko se je Rusija odtrgala od Rima, so vladarji videli, da ima le složna Cerkev kaj veljave. Bizanc je vsled verskega razdora propadel. Razkolniki so uprizorili v Bizancu grozovit pokol vseh rimskih vernikov (katoličanov), bolj krvav pokol kakor pokol hugenotov v Franciji. Četrta križarska vojna je kot kazen za grozodejstva zasedla in opustošila Carigrad. Obenem pa so prihrumeli iz Azije Mongoli in so Rusijo za 200 let popolnoma odtrgali od zapada. Rim je ponovno iskal stikov z Moskvo, a Rusija je vse to odklanjala."

Radecki opozarja, da Rusija oziroma pravoslavni odtlej niso imeli nobenih vesoljnih cerkvenih zborov in da je pravoslavje nekak „fosil" t. j. okamenel ostanek vere 10. stoletja. Vendar katolik ne sme pravoslavja popolnoma zavračati. Nekaj drugega so v Cerkvi verski nauki, nekaj drugega pa cerkvene in državne naredbe glede discipline, to je javnega verskega življenja.

Izmed dogem odklanja pravoslavje samo papeževo prvenstvo in nezmotljivost. Rusija veruje v Jezusa Kristusa, Sina božjega, ima škofe in duhovnike, ima vseh sedem svetih zakramentov, ima sveto mašo. Če pravoslavni rabijo za sveto mašo opresen kruh, to ni tolikega pomena; kruh je kruh, pravoslavna maša je tudi od katoliške Cerkve pripoznana kot sveta daritev. Vzporedno pa katoliška vera in pravoslavje hodita v češčenju Matere božje in katoličani upamo, da bo to češčenje Rusijo privedlo nazaj v krščansko edinstvo.

Radecki pripisuje velik pomen tudi dejstvu, da je Evropa le polotok Azije, da je nekaka obmorska pokrajina in je v primeri z drugimi kraji izrazito krščanski svet. Velikega zgodovinskega pomena je, da se ruske velike reke pretakajo od severa proti jugu, od Belega proti Črnemu morju. Skandinavski Varjagi so bili narod roparjev in trgovcev, ki je vozil v Carigrad. Ti so dali Rusiji vladarje. Iz Carigrada so pa Rusi dobili kakor trgovec svoj „retur" dovoz v zameno: krščansko vero. Radecki še sodi, da imajo Rusi iz prometa Varjagov z Grčijo neko versko mehkobo in svojo izrazito politično prefriganost. Tok ruske trgovine se je, kakor naravno, razvijal tudi po drugi velecesti: iz Moskve je tekla trgovina v notranjo Azijo do obale Tihega morja. Po tej cesti so prišli Mongoli, so prišli Poljaki, je prišel Napoleon in končno še Hitler. Ta povprečna cesta je bila za Rusijo nesreča. Toda mongolski naval so zaustavili in iz te borbe so dobili neizmerne kraje daljne Sibirije.

Zapadni narodi so videli, da Rusijo nadkriljujejo, in si niso mogli predstavljati, da bi kdaj Rusija vladala nad Zapadom. Zapadni narodi pripadajo višji civilizaciji po svojem svobodoljubnem čustvovanju in umevanju človeškega življenja. Katoliška Cerkev jim je dala svobodo s tem, da je postavila vladarjem ob stran močno in veljavno število duhovščine. Ona se je proti vsakemu suženjstvu vedno borila za svobodo in temu so se morali ukloniti tudi vsi vladarji, tudi Napoleon in Hitler. Rim je to svobodo branil proti Turkom, proti Carigradu in jo brani proti dediču Bizanca, proti Rusiji. Zato tudi zapadni narodi niso hoteli nikoli, da jih vlada Rusija. V primeri z Zapadom je Rusija barbarska in nasilna, Vzhodu pa je dala kulturo. Osrednji Aziji in zlasti Sibiriji so Rusi prinesli sijajno kulturo.

(Dalje prihodnjič)

Kratke kulturne vesti

Iz slovenskega likovnega življenja v Clevelandu. V severnoameriški slovenski metropoli Cleveland je bil edini likovni umetnik v zadnjem času kipar France Gorše. Če bi bil potreben večji organizirani nastop, so morali priti še od drugod mojstri na pomoč. V zadnjem času pa sta se v Clevelandu naselila še dva mlajša slovenska slikarja, Jože Vodlan in Miro Župančič, oba doma iz okolice Rimskih Toplic. Ponovno se je vsaj za krajšo dobo vrnil tja iz Argentine tudi slikar Milan Volovšek. V soboto 22. junija so se zbrali v Goršetovem ateljeju in ustanovili umetniški klub „Lok". Namen kluba je prirejanje razstav, obravnavanje sodobne umetniške problematike, javna predavanja, umetnostna vodstva ter študijski izleti in potovanja. Kot prvi nastop novega kluba je bila prirejena v dneh 5., 6. in 7. julija t. l. v Baragovem domu razstava novejših del imenovanih štirih umetnikov, od katerih sta Gorše in Volovšek clevelandski slovenski publiki že znana od neke prejšnje razstave, Gorše pa zlasti iz svojih cerkvenih del. Slovenska radijska oddaja je koncem junija in v začetku julija vsak dan na razstavo vabila, prav tako slovenski tisk. Na začetek razstave so bili povabljeni tudi ustvarjalni člani SKA iz New Yorka, Chicaga in Toronta. Seznama razstavljenih del še nimamo, prav tako ne poročila o začetku in poteku razstave.

R. Rus:

Posebno poročilo s koncila

V baziliki sv. Petra

Tokrat poročam o delovanju koncila od 25. oktobra do 5. novembra.

Na 56. glavni koncilski seji (25. okt.) je padel med drugim predlog nekega škofa, naj bi v koncilsko izjavo vključili tudi stavek: „V družini, ki jo je treba smatrati Cerkev v malem, so starši obvezni pod smrtnim grehom, da so prvi učitelji vere."

V glavnem pa so ta dan debatirali koncilski očetje o redovnikih, kar spada v zadnje poglavje osnutka koncilske izjave o Cerkvi. Navzočih je bilo tokrat 2192 škofov.

V soboto in nedeljo kot ponavadi ni bilo koncilskih zasedanj. V ponedeljek 28. X. ni bilo koncilske seje, ker so v baziliki sv. Petra proslavili obletnico izvolitve pokojnega papeža Janeza XXIII.

V torek, dne 29. oktobra, so v teku 57. glavne kongregacije izvedli številna glasovanja in nadaljevali s študijem osnutka o Cerkvi, ki obravnava temo „Poklic k svetosti v katoliški Cerkvi". Seja se je pričela z darovanjem svete maše v bizantinsko-ukrajinskem obredu, ki jo je daroval ukrajinski nadškof Slypyi. Bizantinski obred izhaja iz liturgije svetega Janeza Zlatoustega. Med slovanskimi narodi sta ga zlasti razširila Ciril in Metod, ki sta nadomestila grški jezik s slovanskim. Že v 10. stoletju je bil Kijev veliko središče bizantinskega obreda. Danes pripada temu obredu 40 milijonov ločenih bratov in pet milijonov katoličanov. Knjigo evangelijev je izpostavil beograjski pomožni škof Bukatko. Dela je vodil kardinal Agagianian.

V pogledu vprašanja vključitve osutka o Materi božji v osnutek o Cerkvi, sta govorila kardinala Santos in König. Za ločeni osnutek je govoril kardinal Santos, za vključitev osnutka v osnutek o Cerkvi pa kardinal König. Nato so koncilski očetje glasovali. 1114 koncilskih očetov je glasovalo za vključitev, 1074 proti, neveljavnih glasov je bilo 9. Z večino 17 glasov so torej koncilski očetje odločili vključitev osnutka o brezmadežni Materi božji v osnutek o Cerkvi.

Druga glasovanja so bila glede raznih predlogov o bogoslužju.

Dne 30. oktobra je ob začetku 58. generalne kongregacije glavni tajnik sporočil koncilskim očetom, da je na poti v Vatikan nenadno umrl panamski nadškof Beckmann. V debati so koncilski očetje poudarjali, da ni dovolj vztrajati pri posvetitvi zakonskega in družinskega življenja, kakor to dela osnutek; podčrtati je treba tudi svetost pri delu in poklicu, v političnem in kulturnem življenju in pri celibatu brez zaobljub. Drugi vatikanski koncil naj bi uvedel duha uboštva in škofom nakazal konkretne oblike uboštva. Škofje naj bi bili v tem vzgled vsem vernikom.

V četrtek, 31. oktobra se je vršila 59. glavna koncilska seja. V debato je poseglo 20 koncilskih očetov, ki so poudarili, da morajo stremeti po svetosti župniki, da je treba z večjim poudarkom priporočati redovno življenje, upoštevati je treba težave, ki so napoti svetosti. Pri nauku o svetosti naj se posebej poudarja ljubezen do Boga in do bližnjega; v osnutku ni dovolj podčrtana svetost misijonskega življenja, prav tako ne važnost redovnikov, ki se posebej posvečajo stremljenju za svetostjo.

Vseh koncilskih očetov je bilo ta dan 1941.

V dneh 1., 2., 3. in 4. novembra ni bilo koncilskih zasedanj zaradi praznikov.

Ločeni bratje pri papežu

Komaj je preteklo eno leto, ko je papež Janez XXIII. sprejel opazovalce-delegate drugih veroizpovedi na koncilu. Te dni pa je prišlo do nove avdience, v teku katere so se zbrali ločeni bratje okrog novega papeža Pavla VI. Iz konzistorialne dvorane, kjer se je 13. oktobra 1962 vršil prvi sestanek, so v petek 18. oktobra 1963 prišli ločeni bratje v zasebno knjižnico svetega očeta. Lahko bi dali tej okoliščini simbolično vrednost, tako je dejal papež Pavel VI., namreč, poudarek naše želje, ne samo, da vas sprejmemo na pragu našega doma, marveč v samem srcu naše intimnosti. Te besede kažejo na intimno in prisrčno ozračje, v katerega stavlja veliki razgovor katoliške Cerkve z ločenimi cerkvami in krščanskimi skupnostmi svoje upanje: priti skupaj, sestati se, pozdraviti se, spoznati se in si govoriti: kaj je bolj preprosto, bolj naravno in bolj človeško? Poslušati eden drugega, moliti eden za drugega in po toliko letih ločitve in tako bridkih polemikah znova pričeti ljubiti eden drugega.

Psihološka odtalitev je po toliko letih hladnosti sedaj v teku. Prihaja do otvoritve razgovorov po stoletjih, v katerih so bili medsebojni odnosi prijateljstva in prisrčnosti, vsaj uradno težki, če ne naravnost nemogoči. To pomeni, da se je neki razgovor pričel, da je bil storjen korak naprej.

ŠKOCIJAN

(Župnik Koglek 25 let med nami)

Vsi dobro poznamo delovanje našega splošno priljubljenega gospoda župnika Jožefa Kogleka. Že petindvajset let neumorno pase ovčice v vinogradu Gospodovem škocijanske župnije.

Zato se spodobi, da se tega jubileja dostojno spomnimo. V ta namen bomo imeli primerno proslavo v nedeljo, dne 1. decembra t. l., v Farnem domu.

Spored bo naslednji:

9,15 sprejem in pozdrav pred župniščem, nato sprevod v cerkev;
9.30 slovesna sv. maša s slavnostno pridigo;
11.00 proslava slavljenčevega delovanja med nami v Farnem domu s petjem in deklamacijami.

Na to lepo slovesnost ste vsi od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

---

† PROŠT FRANC NINAUS

V bolnici elizabetink v Celovcu je po dolgi, hudi bolezni umrl mil. g. prošt in konsistorialni svetnik, g. dekan Franc Ninaus.

Pokojni je bil rojen 3. sept. 1893 v Gossendorf na Štajerskem. Sveto mašniško posvečenje je sprejel 23. junija 1918 na Plešivcu.

Deloval je v raznih župnijah naše škofije, med drugim tudi v Grebinju, na Brdu in v Melvičah. Leta 1941 je postal dekan za župnije beljaške okolice in tako poznal dobro tudi slovenske župnije. Leta 1952 je prevzel župnijo sv. Jožefa v Beljaku.

Vse svoje moči je žrtvoval za duše in za božje kraljestvo. Zadnje mesece pa so njegove telesne moči vidno pešale. Gospod nad življenjem in smrtjo ga je v petek, 15. novembra poklical po plačilo v večno domovino.

Pokojni blagi prošt je bil ob obilni udeležbi duhovnikov in vernikov v ponedeljek, 18. t. m. pokopan v Celovcu-Annabichl v duhovniško grobišče.

Naj pri Bogu uživa večni mir!

Pri nas na Koroškem

ŠT. JAKOB V ROŽU

(Poroke)

Na jesen, ko je delo opravljeno, najdejo izvoljenci več časa za — poroke. Mežnarčev Peter Krauzer je poročil Magdaleno Haim. Rojena v Celju, je že izza otroških let živela v Wolfsbergu. — Čošlnova Elvira je poročila Hanzeja Scherwitzl in mu prišla gospodinjit v Št. Jakob. — Kvančnikova Siglinda Mejovšek se je odločila za cerkveno poroko z Jožefom Hauser, ki je po rodu iz Gmünda. — Doniščev Jozej Hammerschall si je izbral Ropačevo Hannelore in odšel z njo v začasno stanovanje k Novaku v Malnicah. — Jožef Marko je pripeljal mlado ženo Waltraud Sinko iz Loč. — Rezi Rasinger je vzela Huberta Rauter in se preselila k njemu na Ravne. — Fanturjev Mihej iz Dravelj je v Beljaku poročil Marijo Gratze iz Malošč ter imel pri stricu pri Radišnjaku veselo „hojset" v nedeljsko jutro. — Domiščev Francej Hammerschall je sledil svojemu bratu in vzel Poldijo Moser za svojo ženo. Mladina se je nevesti zahvalila za sodelovanje v mladinskem krožku. Novi dom v Kotu jima bo nudil lastno streho. — Beti Rasinger je svojo sestro zamenjala z izvoljenim Dietmarjem Kirchmayer iz Rožeka. — Jozej Rotar si je izbral Marijo Lipe in doživel lep dan prvega sv. obhajila, birme in poroke svoje izvoljenke. — Vrsto novoporočencev zaključita še dva para: Fištrov Francej Knafl in Krištofova Mili Kristof ter Mačkov Ferdi Schuster in Herta Fischer, doma iz Obervellach; ti si bodo izpovedali besedo zvestobe v soboto, 23. nov., v Beljaku. — Vsem želimo obilo sreče in mnogo živ-žava . . .

Ob pogledu nazaj dostavimo še to: z novim šolskim letom sta bila premeščena oba gospoda kaplana. Po petletnem skrbnem službovanju je odšel g. Zergoi v Podjuno, da posveti svoje moči Šmihelu in šmihelski mladini. Hvaležni smo mu za delo, za tisto skrito, podrobno delo z mladino, ki ga je vršil, za katero se mu je mladina v posebnem poslovilnem večeru toplo zahvalila. — G. Markic pa je prišel v bližnjo Pečnico, da more še oskrbovati verouk na naši glavni šoli. Trd oreh je ta glavna šola z otroki iz raznih šolskih okrožij, ki se čutijo sproščene, posebno v urah, ko jih šola izpusti in jih nadzorstvo staršev še ne zajame. Skromen športni prostorček v župnišču, ki je namenjen fantom katoliške mladine in otrokom Marijinega vrtca, ne zmore vsega navala.

Kričimo že leta po Farnem domu s primernimi športnimi prostori! Medtem odteka mladina že mnogih letnikov v strankarske skupine raznega športa in telovadenja . . . Manjka nam pa tudi nadzornega osebja, ki bi otroke vodila v teh urah po šoli, preden jih odpelje avtobus. Lepo bi bilo, če bi se g. katehet mogel posvetiti tem svojim varovancem tudi izven šole, na primer v krožkih Marijinega vrtca.

V zameno za oba gg. kaplana smo dobili le enega. Velik in močan in zdrav je prišel med nas č. g. David. Rajni g. dekan Koschier je na njegovi maši prerokoval: „Podjuna ga je dala, Rož ga bo vzel!", pa je zgledalo, da ni bil prerok, kajti prišel je za kaplana v Dobrlo ves. Po čudnih dogodkih se je po letu dni beseda g. dekana le uresničila. Podjuna ga ni znala (ali ni hotela?) braniti pred gonjo nestrpnežev. Rož se bo postavil, če bo treba. Upamo pa, da je spregledal ta krog in da je spregledal tudi — Celovec!!

(Smrtna kosa)

V začetku oktobra je umrla Frtinova mati **Marija Mikula** na Breznici, iz znane Mikulove hiše na Hodnini. Dolgo je trpela na sklerozi, srce je odpovedalo, rešena je. Dosegla je lepo starost 75 let. 9. oktobra smo jo ob obilni udeležbi sorodnikov in sosedov položili na domačem pokopališču k zadnjemu počitku.

Mesec dni je trpel **Rejanov Jozej** iz Velike vesi v beljaški bolnici. Vpoklican k vojakom v Spittal je prišel za nekaj dni domov, a obolenje se je le poslabšalo. Obveščeno vodstvo je poslalo navaden vojaški voz, s katerim so bolnika odpeljali v Spittal in šele od tam v bolnico. Zdravniki-kirurgi so ga pregledali in zopet poslali nazaj, češ da ni pomoči! Prepuščen trdi usodi, je še upal in upal, a iz dneva v dan bolj hiral. V noči od 10. na 11. novembra ga je smrt rešila hudih bolečin. Komaj 20-leten je odšel po dveh letih za svojo prerano umrlo materjo, ki je 40-letna nenadoma zapustila moža in štiri otroke. Jozeja so prepeljali na dom v Veliko ves, od koder se je v sredo razvil dolg mrtvaški sprevod z vojaško četo in godbo. Pogreb je vodil vojaški župnik F. Maier, ki je tudi opravil mašo-zadušnico in se ob odprtem grobu po poslovilnih besedah g. župnika v daljšem govoru spomnil žalujočih in jih tolažil z besedami vere, nato pa resno opomnil živeče, predvsem vojake, kako naj živé, da dosežejo cilj in namen življenja. Naj Jozej mirno počiva! Rejanovim naše sožalje!

ŠT. JANŽ V ROŽU

(Veselo in žalostno)

V nedeljo, dne 10. novembra t. l., je bila v Št. Janžu spet vesela svatba. Mladi Šlemc **Mihej Blüml** se je opogumil in si izbral v bližnji soseščini za ženo in gospodinjo **Travdijo Einspieler,** pd. Pvažicevo iz Št. Janža. Ker je pa pri Pvažicu več deklet, je moral Mihej še izbirati; prišel pa je do sklepa, da ostane pri Travdiji — po besedah znane narodne pesmi:

„Vzel bom pa le eno,
tisto ta mvajši;
ta najbolj uboha me,
to imam najrajši."

Tako mu je velelo srce in začel jo je snubiti. Travdiji se je pa Mihej tudi dopadel, no in tako je prišlo do tega, da sta si na to lepo jesensko nedeljo pred oltarjem domače cerkve obljubila zakonsko zvestobo. Poročil ju je ženinov stric, mil. gospod prelat dr. Blüml iz Celovca. Ker je bila poroka z mašo, jima je pri maši ubrano prepeval cerkveni mešani zbor pod vodstvom Hanzeja Gabriela.

Po poročnih obredih smo se podali vsi k Tišlerju, kjer je bilo za vse bogato pripravljeno. Plesali nismo, ker godcev ni bilo, a je bilo vkljub temu veselo in domače. Ker sta ženin in nevesta zvesta pevca in sodelavca Farne mladine, smo se njima oddolžili s tem, da smo ju z lepo domačo pesmijo zazibali čez prag v zakonsko življenje.

Vse je bilo tako lepo in za vsakega je bilo nekaj. Navsezadnje so še nekateri „kradli" pa ne denar, ampak ženina in nevesto. Stalo je pa precej denarja, da sta se odkupila spet nazaj. Okoli polnoči smo se pa začeli poslavljati od ženina in neveste, utihnila je lepa domača pesem in razšli smo se veselega srca na svoje domove.

Mlademu paru pa želimo veliko sreče in vse drugo, kar jima srce poželi. Upamo pa, da bosta še naprej sodelovala v naši sredi. Na slovečem Šlemcovem domu pa naj ohranita tudi v bodoče tiste svetinje vere, ki so gospodarile na njem vsa mnoga desetletja sem, svetinje vere in gostoljubnosti ter ljubezen do domače grude in materinske govorice.

Številnim čestitkam se pridružuje tudi naš list in jima želi na skupni življenjski poti obilo sreče, zdravja in božjega blagoslova.

*

Otožno so peli zvonovi iz lin kapelskega in šentjanškega zvonika na Vseh svetih dan, ko smo spremljali k zadnjemu počitku **Martina Švajgerja,** pd. Žavnikovega Tina iz Št. Janža v 70. letu starosti.

Rajni je bil dolgih 45 let grobar šentjanškega pokopališča in v župniji ni hiše, iz katere ne bi on spremljal mrliča ali mu izkopal hladen grob. V tej dolgi dobi požrtvovalnega dela je torej prekopal celo pokopališče. Kljub temu, da mu Bog ni podaril čisto prave pameti, je bil priden in delaven. Vsako delo, katerega je bil on zmožen, je izvršil točno in zanesljivo.

Zadnja leta je preživljal pri svojemu bratu v kapelski župniji, a na svoj rojstni kraj kljub temu ni pozabil. Zadnjo leto je že precej bolehal; opešale so mu moči in v srčni boli je moral spoznati, da jame mrličem ne bo več mogel kopati.

Na kraj zadnjega zemeljskega počitka ga je spremljalo zelo veliko pogrebcev. Domači gosp. župnik Vošnjak, je spregovoril rajnemu zelo lepe in v srce segajoče besede. Šentjanški cerkveni pevski zbor pa mu je v slovo zapel „Nad zvezdami".

Odpočij se, dragi Tina, od trudapolnega zemeljskega dela in mirno počivaj v Bogu!

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

vabi na

PEVSKI KONCERT

Rožanskih fantov, ki bo v nedeljo, dne 24. novembra 1963.

Ob 2. uri popoldne bo pri „RAUŠU" v **Ledincah.**

Ob 7. uri zvečer bo pri „PRANGARJU" na **Brnci.**

Sodelujejo tudi **tamburaši iz Roža.**

Ne zamudite te prilike in pridite poslušat!

SLOV. PROSVETNO DRUŠTVO „ROŽ"

v Št. Jakobu v Rožu

bo priredilo v **nedeljo, 1. decembra 1963,** v Farni dvorani v Št. Jakobu lepo igro

„MALA PEVKA"

Predstava bo dvakrat, in sicer ob pol 3. uri popoldne in ob 7. uri zvečer.

Vsi ste iskreno vabljeni!

Slovensko kulturno društvo v Celovcu

priredi v sredo, 27. novembra 1963, ob pol 8. uri zvečer v Mohorjevem domu v Celovcu, Viktringer Ring 26

PROSVETNI VEČER

pod naslovom:

„Z maturanti skozi Jugoslavijo".

Poljudno predavanje s slikami. Po predavanju družaben razgovor in prijetno razvedrilo ob domači pesmi.

K obilni udeležbi vabi odbor.

KOTMARA VES

(Dve smrti)

Huda nesreča je zadela mlado **družino Srienc:** dveinpolleten sinček je padel v neopaženem trenutku v kad vrele pralne vode in se tako oparil, da je na posledicah v bolnici umrl. Prepeljan je bil na domače pokopališče in ob udeležbi številnih sožalujočih faranov pokopan. Hudo prizadeti družini naše sožalje!

Na sam vernih duš dan smo se poslovili od **Ane Esel,** ki je po enoletnem bolehanju v starosti 74 let umrla na Vrdeh. Bila je naročena na Mohorjeve knjige, „Vero in dom", „Naš tednik" in „Nedeljo". Vse življenje je bila zvesto vdana Bogu in narodu. Bila je sončnega značaja in zato vsepovsod priljubljena, iz srca dobra in globokoverna. Ker je vedno zastopala zadeve farnega božjega kraljestva na Vrdeh, je dobila častni naslov „vrdovškega kaplana". Z njo je utonilo veliko „kotmirskega sonca" v grob.

Blagi, nepozabni materi želimo večni mir, sorodnikom pa naše prisrčno sožalje!

LODRON-ova

velika izbira in kvaliteta preprog, zaves in posteljnine sta znani,

zato k

LODRON-u

VILLACH Lederergasse

▶ HOČEŠ PRAV RAZVESELITI,
▶ MORAŠ ZGODAJ ŽE KUPITI!

KOROŠEC — kupuj v domačih trgovinah!

Teden jugoslovanske gastronomije v Beljaku

V času od 23. do 30. nov. t. l. bo v Beljaku zanimiva prireditev. V tem času bodo Beljačani in tudi drugi interesenti dobrih, pri nas bolj redkih jedi, imeli priliko te dobiti v „Parkhotelu" in v „Post" ob priliki „tedna jugoslovanske gastronomije".

To je v Beljaku že tretja tovrstna prireditev v zadnjih letih (pred njo je že bil „teden francoske" in drugič „teden grške kuhinje").

„Tehnično" plat kuhinje bo vodil znani slovenski šef-kuhar Ivan Ivančič, ki je v Ljubljani tudi strokovni učitelj na Hotelski šoli. Otvoritev bo dne 23. nov. t. l. v hotelu „Post". Zadnji dan, dne 30. nov., pa bo za zaključek posebna prireditev s tombolo (1. dobitek: 14-dnevno brezplačno potovanje po Jugoslaviji; 2. : 10-dnevno bivanje v hotelu „Lev" v Ljubljani; 3. : 7-dnevno bivanje na Bledu); obenem bo nastopila širom Evrope dobro znana folklorna skupina „Francè Marolt" s svojimi plesi in glasbo.

Da bodo naši bralci videli, da bodo na razpolago najrazličnejše jugoslovanske jedi-specialitete, naj jih navedemo le nekaj — za sladokusce. Iz Slovenije: slovenski narezek, gorenjski želodec, ajdov sendvič, krokarska solata, tržiška bržola, bohinjski piščanec, ponarejena divja svinja, kranjska obara z ajdovimi žganci itd. — Iz ostale Jugoslavije: ajvar, srbska čorba, djuveč, podvarak, musaka z ohrovtom, srbska pita, ciganska ohcet itd., itd. — Da ne bo manjkala dobro znana jugoslovanska slivovka za uravnavo želodca in dobra vina, je samo po sebi razumljivo.

Da je prišlo do te prireditve, imajo posebne zasluge tujskoprometni funkcionarji mesta Beljaka (posebno ing. Maas) in mesta Ljubljane.

Daruj za Rdeči križ!

Lepa božična darila

Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami

RADLMAYR

VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob

Plačilne olajšave!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 25. 11.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Žena in dom. — 10 minut za športnike. — 18.00 Za našo vas. — TOREK, 26. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Ura glasbe. — Okno v svet. — SREDA, 27. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 28. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Od Pece do Dobrača. (Koroški zbori in ansambli). — PETEK, 29. 11.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in vaseh. — Kaj veseli bi ne peli... SOBOTA, 30. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Na dom obujaš mi spomin... — NEDELJA, 1. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

POKOREN DRŽAVLJAN

Petra Velikega, ruskega carja, je nekoč obiskal danski kralj. Car mu je razkazoval svojo oblast. Svojo moč mu je hotel pokazati s tem, da je poklical k sebi kozaka in mu velel, naj stopi k prepadu, — vladarja sta stala na nekem stolpu — ter dejal:

„Skoči dol!"

Kozak je vzel povelje strumno na znanje in se vrgel v globino. Poln zmagoslavja se je car obrnil h kralju. Ta pa je pripomnil:

„Hvala Bogu, da nimam tako pokornih državljanov!"

*

Dobra perica. — „Ali tudi tebi perica tako slabo pere?" vpraša soseda sosedo. — „Ne bi mogla reči, jaz sem kar zadovoljna z njo!" — „To je nemogoče!" — „Da, da, prav zares! Zadnjič mi je na primer namesto stare, raztrgane moževe srajce vrnila iz pranja lepo novo!"

Od ponedeljka, 25. 11. 1963 stalni šivalni tečaji v PFAFF-strokovni trgovini

MONDRE

Klagenfurt-Celovec
10.-Oktober-Straße 22

Prijavite se lahko po telefonu št. 71-1-87

Oglašuj v našem listu!

Lepa božična darila
ŠTEDILNIKE
PEČI
v
Štefan Andrecs
KLAGENFURT — CELOVEC,
Karfreitstraße 9, telefon 4706

ELBEO-nogavice
so dragocene — to se vidi na nogi!
MODNA HIŠA
KLAGENFURT
BURGGASSE
Grünen

Bluze, krila in obleke v vseh velikostih
Rosl König
KLAGENFURT - CELOVEC
Bahnhofstraße 9 Siebenhügelstraße 39

Tudi čevlji so darilo za Božič!
Zato obiščite trgovino s čevlji
WESTRITSCHNIG
KLAGENFURT — CELOVEC,
Völkermarkter Straße 13
Trgovina z mešanim blagom in bencinsko črpalko.

Dete strmi...
kakšna lepa in številna
božična darila
za otroke nudi
Babyhaus
THOMASSER
VILLACH, Widmanng. 35

MALA OGLASA

Dobra služba. Slovenska družina v Celovcu išče za gospodinjska dela pošteno dekle. Ponudbe na upravo lista pod „Dobra služba".

DEKLETA IN FANTJE — POZOR!
Tovarna tekstilnih izdelkov **ELASTISANA** potrebuje delovnih moči. Nadarjena dekleta imajo možnost pri dobri plači se naučiti šivanja itd. Tudi izučene šivilje dobijo mesto z dobrim zaslužkom. Pišite na naslov: **Alojzija Ribisel, Post: Maria Saal,** in boste pismeno prejeli vse ostale informacije zastonj.

RADIO-TELEVIZIJO ugodno kupite pri
Radio
UHRMANN
KLAGENFURT (poleg kina Prechtl)

PFAFF Haushalt-Nähmaschinen
Leo Truppe
VILLACH - Oberer Kirchenplatz

STADLER Möbel
OD NAJCENEJŠEGA DO LUKSUSNEGA POHIŠTVA —
KRATKO MALO VSE IMA VAŠA
VELETVRDKA S POHIŠTVOM STADLER
OBIŠČITE NAS — NE BO VAM ŽAL!
KLAGENFURT—CELOVEC, THEATERG. 4, TEL. 71-4-31

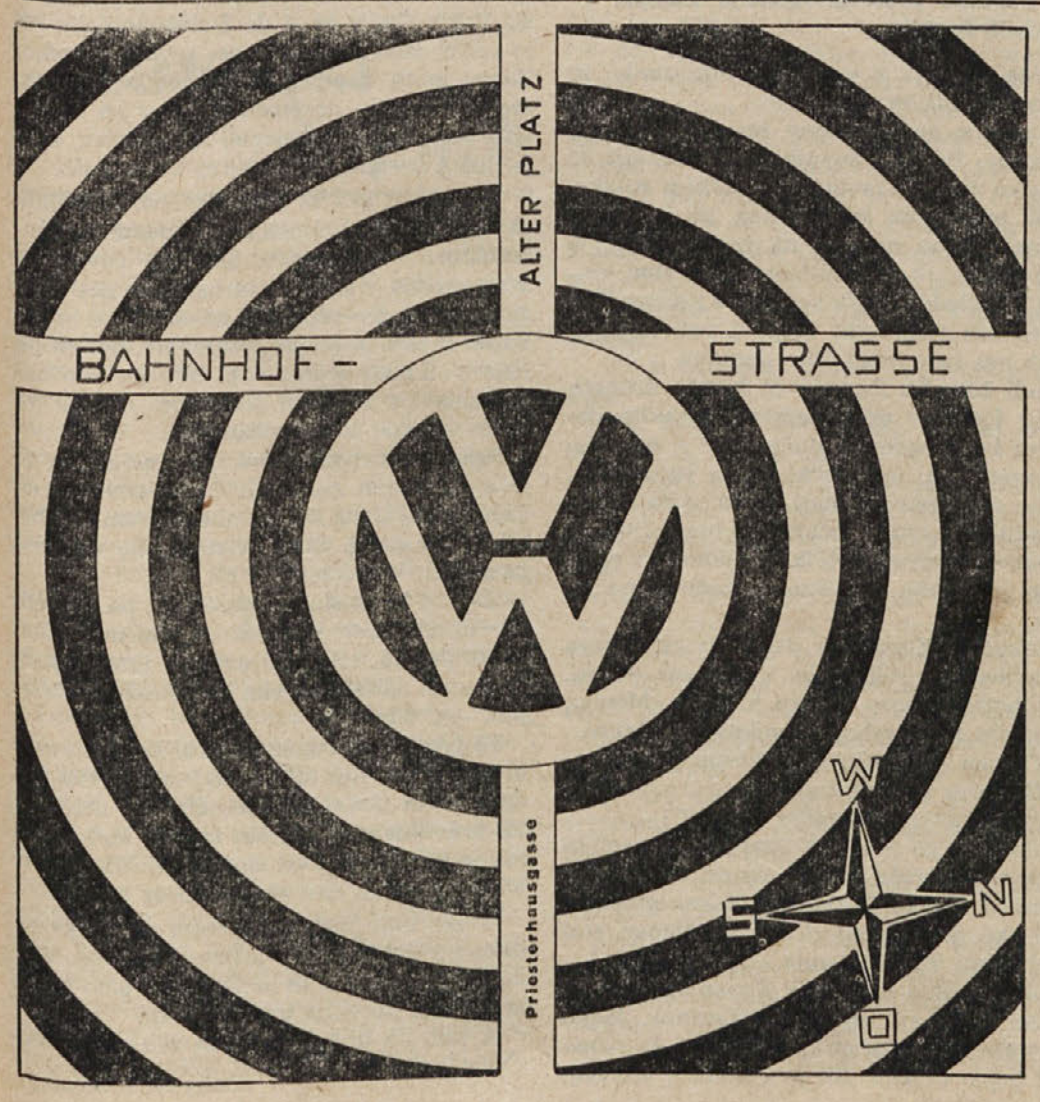

Mitten in der Stadt

haben wir unsere neuen Verkaufs- und Ausstellungsräume eröffnet.

Im neuen Informationszentrum
Priesterhausgasse 6
Telefon 37 21 Serie
befinden sich nun:

Verkauf
Neuwagenauslieferung
Gebrauchtwagenverkauf
Leihwagendienst und
Werbung

Ihr Besuch wird sich lohnen — und uns freuen!

Prav v sredini mesta

smo odprli
naše nove prodajne in
razstavne prostore

V informacijskem centru za VW,
Priesterhausgasse 6,
telefon 37 21 (serija)
imamo sledeče oddelke:

Prodajo
Razpošiljanje novih vozil
Prodajo rabljenih vozil
Posojevanje vozil
Reklamo

Vaš obisk se Vam splača in ga bomo veseli. — Pričakujemo Vas!

Autovertretung - Avtozastopstvo

R. KNOCH & Co.
KLAGENFURT CELOVEC

Dr. Ivan Ahčin:

POGOVORI S FANTI

TVOJA TOVARIŠIJA

V fantovskem življenju nastopi doba, ko mu tovarišija pomeni vse. Je to v tistem času, ko se prične zavedati samega sebe in svoje veljave, ko postaja samostojen in si na lastno roko prične stavljati in reševati življenjska vprašanja. Pri tem se nekako nagonsko oddalji od staršev in domačih, ker misli, da ga ne razumejo in da se jim sploh ne more zaupati.

V svoji duši začuti veliko osamelost. Srce je polno hrepenenja. Za čem? Fant niti ne bi mogel natančno povedati, za čem gre njegovo teženje: po naravi, po svobodnem razmahu, po spremembi sedanjega položaja, po knjigah, kjer bi našel odgovor na toliko novih vprašanj, ki mu vstajajo v duši; a zlasti po človeku, kateremu bi se mogel zaupati in ki bi ga dobro razumel. Fant čuti, da še ni cel mož in zrel za naloge življenja. Zato išče dopolnila temu, česar mu manjka. In kje naj ga najde?

V tovarišu, ki se bori z enakimi vprašanji kot on, ki enako čuti in doživlja kakor on. Pri njem upa najti razumevanje za svoje stanje in odgovor na premnoga skrita vprašanja. Tako nastajajo mlade tovarišije in mladostna prijateljstva, ki se včasih hitro razbijejo in razočarajo, pa se navežejo nova, ki segajo daleč v moška leta.

Tudi tebi, mladi slovenski fant, je tovarišija potrebna. Posebno v okolju, v katerem živiš, večkrat sredi krvno in miselno tujega življa, kjer se človek čuti osamelega in zapuščenega, čeprav živi neprestano sredi človeške množice.

Včasih je bilo v tem pogledu vse lažje. Fant je našel primerno tovarišijo v soseščini, med fanti na vasi, v društvu, v stanovski organizaciji, med tovariši na šolskih klopeh, v delavnici in kjerkoli. Pa tudi v tujem okolju mlademu človeku ni težko najti znanja in tovarištva. Nikomur ni treba, da bi stal samcat samoten v življenju. Mladega človeka sprejemajo povsod s simpatijami; kjer se pojavi, so hitro vsi njegovi prijatelji.

Drugo je vprašanje, komu se moreš zaupati. Izbira dobrega tovariša je odločilne važnosti za vse tvoje življenje. Kajti če ti je tovariš všeč in ti dopade bodisi po sorodnosti mišljenja in nazorov, ali da ti imponira s svojo moškostjo, vedrostjo in dozorelostjo, bo tebe polagoma oblikoval po sebi, ne da bi se ti tega zavedal. Kar iščeš v svojem tovarišu, je to, česar tebi samemu manjka, je dopolnilo k tvoji osebnosti in k tvoji vedrosti. Zato se boš ti tudi hoté priličil tvojemu vzoru.

Navezanost fanta na tovarišijo je tolikšna, da so med vojsko opazovali, kako se je pogosto kak vojak prostovoljno javil, da odide s tovariši na bojišče, samo, da ne bi ostal sam v zaledju. Znani so primeri, da se kdo odloči za isto delo, za isti kraj, za isti študij in celo za isti poklic kakor tovariš, samo, da bi se mu ne bilo treba od njega ločiti.

Ako je vpliv tovarištva tako globok, lahko sam vidiš, da je odločilne važnosti za tebe, koga si boš za tovariša izbral. Naj te pri tem ne bo vodilo le srce in čustva, ampak v prvi vrsti tvoja vest. Vest ti bo hitro povedala, kakšen je tvoj tovariš: ali je pošten, idealen, kvišku stremeč za lepimi in moškimi cilji, ali se bori s svojimi slabimi nagnjenji in pošteno išče resnice; — ali pa je samoljuben gobezdač, ki v vsem išče sebe in cenenih, nizkih užitkov; kateremu dopade hvalisanje in se opaja nad zmešanostjo in nejasnostjo pojmov, ki vladajo v njegovi glavi, ne da bi imel voljo, da bi napravil red v samem sebi in se vskladil z zahtevami narave, vesti in božjih zapovedi.

Upoštevaj pa tudi, kaj sodijo pošteni in trezni ljudje o tvoji tovarišiji. Ne vztrajaj trmasto na tovarištvu, pred katerim te svare starši in drugi pametni ljudje, ki ti dobro hočejo. Drugi, ki so neprizadeti, navadno vidijo jasnejše in morejo bolj trezno kot ti presoditi, koliko je vredno tvoje prijateljstvo.

Šivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gasser in Jax — najnovejši izdelki — popolnoma avtomatični Zick-zack-šivalni stroji so ponos gospodinje in šivilje, kateri jim olajšajo in skrajšajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni trgovini šivalnih strojev:

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf, Telefon 247.

Zahtevajte cenik. — Ugodni plačilni pogoji.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Ne šušmar, ampak strokovnjak!

Ko človek dorašča, se v življenjskih prilikah vedno bolj „postavlja na svoje noge". Isto se mora dogajati tudi v njegovi duhovni rasti. Pridobiti si mora neko samostojnost mišljenja in spoznanja. V premnogih rečeh bo itak ostal vedno odvisen od drugih, kajti nihče ne more obvladati vseh območij znanosti. Če kdo misli, da zares vse zna, je omejen ali ohol šušmar. Nekoč so bili še možni taki „vsevedeži", a danes je ob silnem napredku znanosti tak „doktor Vseznal" le še smešna figura za komedije.

Upravičena je pa težnja, da bi imel vsak najprej neko splošno spoznanje, potem pa, da bi bil v svojem področju veščak, v svoji stroki strokovnjak in tako avtoriteta za druge, ki delajo na drugih področjih. Ti pa naj bi bili pravtako strokovnjaki in avtoritete na svojih področjih.

V tem je tudi vir napredka. Ako bi nihče ne mislil s svojo glavo, bi tudi ne bilo nobenega napredka. V živalskem svetu ni napredka, ker živali nimajo zmožnosti spoznavanja. Prav v tem je visoka odlika človeka, kateremu je poleg tega v dušo še vsajeno hrepenenje po čim globljem spoznanju božjega stvarstva.

Več prostega časa

Današnji človek ima mnogo več prostega časa, kot je to bilo nekdaj. K temu so pripomogle delavske organizacije in politične stranke, ki iz več vzrokov zahtevajo, da naj bo današnji delovni človek manj obremenjen s poklicnim delom. Tem prizadevanjem so se priključili vedno tudi katoličani, saj so te upravičene zahteve utemeljene tudi v socialnih okrožnicah papežev in v splošnem socialnem nauku Cerkve. Uspehi teh prizadevanj so danes vidni in zato 40-urni delovni teden ni več utopija.

Toda vprašanje še ni s tem rešeno. Rešitev enega vprašanja prinaša dostikrat nove probleme. Isto je tudi s skrajšanjem delovnega časa.

Najprej nekaj razlogov, zakaj je skrajšanje delovnega časa upravičeno. To sledi že zaradi značaja dela, ki je težko in škodljivo. Da more človek tako delo dobro in dalj časa opravljati, potrebuje več počitka, da si pridobi novih moči za naslednji dan. Saj je znano, kako preračunano je izrabljena danes v podjetjih človekova delovna sila.

Tudi je tehnični napredek v zadnjem desetletju prinesel toliko novosti, da omogoča človeku enako ali pa še več proizvajati v krajšem času. To pa na drugi strani povzroča nevarnost brezposelnosti, ker je zaradi vedno bolj izpopolnjenih strojev potrebno manjše število delavcev. Da pa zato ostane pri polni zaposlitvi delavstva in so s tem preprečeni družbeni neredi (brezposelnost, stavke, revolucije), je v interesu javne blaginje, da se skrajša delovni čas in tako zaposli večje število oseb.

Pri tem prizadevanju skrajšanja delovnega časa pa ne gre samo za tem, da je mogoče zaposliti čim več ljudi, temveč tudi za to, da pridobi sodoben človek več prostega časa, katerega bi naj uporabil za svojo lastno oz. družbeno oblikovanje. V ta namen vpeljujejo mnogokje pet-dnevni delovni teden in letne počitnice, ki so že skoraj povsod uzakonjena pravica delojemalcev. Ponekod je počitniški čas omejen le na nekaj dni, drugod pa je določen vsaj na dva tedna v začetnih delovnih letih, kar pa se z delovno dobo postopoma veča.

Več prostega časa je tudi zaradi prejšnje upokojitve. Mladina začne iskati zaposlitve v poznejših letih (saj je znano, da so v prejšnjem stoletju že otroci delali v tovarnah), a istočasno prevladuje težnja po skrajšanju starostne oz. delovne dobe za upokojitev. V nekaterih poklicih se upokojijo že s 50. ali 55. leti starosti, ko je v današnji dobi človek še pri polnosti svojih zmožnosti.

Da imamo danes več prostega časa je velika pridobitev, ki more biti človeku v dobrobit in blagoslov. Da pa to v resnici tudi je, o tem pa še kaj več prihodnjič.

Č. g. Ignacij Župan umrl

Nekaj spominskih cvetlic na grob žvabeškega župnika preč. g. Ignacija Zupana polaga Alojzij Vauti, selski župnik.

Gotovo sem ga pogosto videl, ko smo se dijaki gimnazije v Kranju — on še v nižji, jaz že v višji — s knjigami pod pazduho vsipali v šolo ali iz nje. A osebno ga nisem poznal. Kako bi se domišljav višješolec, ki se že bliža maturi, še menil za mladega nižješolca?!

Tudi v bogoslovnem semenišču se nisva sešla. Ob njegovem vstopu v semenišče l. 1912 sem bil že na prvem kaplanskem v Št. Jakobu. Pač pa sem o njem slišal samo pohvalo, ko je bil kaplan v moji rojstni župniji v Šmihelu pri Pliberku.

L. 1921 je požar uničil več hiš in gospodarskih poslopij na Blatu, med drugim tudi pri Črčeju, kjer je gospodarila moja sestra, vojna vdova z nedoraslimi otroki in zvestim hlapcem Fridlnom. Kupil sem v Selah nekaj metrov desk in jih pripeljal na Blato kot prvo pomoč pogorelcem. Takrat je g. Ignacij prišel obiskat nekatere, ki so pri požaru zadobili opekline. Tam sva se seznanila, dobro leto navrh pa sva postala soseda. Postal je namreč župnik na Obirskem. Spominjam se, da sem takrat pisal v „Koroškega Slovenca":

„Ne vem, komu naj prisrčneje čestitam: ali mlademu župniku, da je postal samostojen dušni pastir v hriboviti župniji, ali Obirčanom, da so dobili tako vnetega duhovnika."

Bila je to res sreča za obe strani. Novi župnik se je na samotni gorski župniji kmalu udomačil in svoje zmožnosti uporabljal za verski in kulturni dvig svojih faranov; ti so pa tudi kmalu spoznali, da bije srce novega pastirja z vso ljubeznijo zanje, in so ga vzljubili in spoštovali.

Župnišče na Obirskem ima precej polja in gozda. Prejšnji župniki so kmetovali. O župniku Juriju Travnu, šmihelskem rojaku, so mi pravili, da je vsak dan, ko je hlapec prignal živino napajat na korito, stopil s „fajfo" v ustih na podič pred glavnimi vrati in jo ogledoval. Na semnju v Železni Kapli so bili vsakokrat njegovi voli najlepši in so mu zato vrgli lepe denarce.

Tudi župniku Zupanu ni kazalo drugače kakor lotiti se gospodarstva. Kmečko delo mu bo preganjalo dolgočasje v oddaljeni samoti. Saj je kmečki sin in vajen dela, enako obe sestri in mati, ki so se za stalno preselile k njemu, večkrat še brat. Tako je Zupanova družina dobila nov dom in v njem sicer priprosto, a mirno in zadovoljno živela.

Nekoč je Zupan na dvorišču cepil drva z zavihanimi rokavi in v delavni obleki. Tuji botri prineso otroka h krstu. Menijo, da imajo pred seboj župnikovega hlapca.

„Otroka smo prinesli h krstu!"

„Ga bom pa kar krstil!"

„Ne ti, ampak župnika pokliči!"

„Ga bom pa poklical!" zatrdi „hlapec" in odide v župnišče. Kmalu pa se vrne v duhovniški obleki. Botri so bili kar presenečeni, ko je prejšnji dozdevni hlapec stal pred njimi kot duhovnik.

Glavno skrb je župnik Zupan seveda posvečal duhovni rasti svojih faranov. Jasno in priprosto, a prepričevalno jim je oznanjal božjo besedo. Bil je z njimi v stalnem stiku. V oddaljenih kmečkih hišah je za domače in sosede ob nedeljah popoldne imel poljuden krščanski nauk, združen z molitvijo in domačim kramljanjem: res kot pastir med ovčicami.

Rad je hodil tudi v Korte. Prva leta pred gradnjo sedanje ceste je moral hoditi tja še po stari stezi, o kateri je trdil njegov prednik France Mikula, da je treba po njej dvajsetkrat navzgor in navzdol.

Skoro vsako leto sva v tednu pobožnosti Božje Glave za 4 do 5 dni menjala, on je prišel misijonarit v Sele, jaz na Obirsko. Zame je ta zamenjava pomenila počitek, zanj pa močno obremenitev, ker so Selani tiste dni v cerkvi oblegali spovednico, kjer je dobri gospod potrpežljivo čistil duše.

Vsakokrat sva se prej pismeno domenila za dan in uro zamenjave. Vsakdanje potrebščine v nahrbtnik, okovane čevlje na noge, palico v roke — in hajdi na pot! Srečala sva se navadno kje na Šajdi, se pogovorila o tem in onem potrebnem, potem pa naprej. Enako srečanje je bilo po končani zamenjavi s kratkim poročilom o najinem delu, uspehih ali razočaranjih.

Samo enkrat ga je nekaj zamudilo, da se je s prihodom zakasnil. Čakal sem ga na Šajdi nekaj časa; ker ga ni bilo, sem se obrnil in šel nazaj. Čisto blizu selske vasi me pa dohiti. Vesel sem ga bil.

„Nocoj bova skupaj posedela, pa pojdem na Obirsko jutri popoldan," sem mu rekel.

„Bi že šlo, toda jaz sem za jutri zjutraj ob osmih naročil otroke k spovedi in obhajilu," mi odgovori.

Ni preostalo drugega, kakor izpolniti svojo dolžnost. Zjutraj zgodaj sem vstal, se opremil in podal na pot. Čez tri ure sem bil pravočasno v obirski cerkvi. E, kaj nama je bilo takrat tri ure hoda! Mladi smo bili in noge so nas ubogale brez težav!

Vsako leto pridejo Obirčani na tretjo nedeljo po Veliki noči s procesijo v Sele. Vselej smo se veselili te nedelje, ker smo mogli imeti tudi župnika v svoji sredi.

A tudi ob drugih prilikah sva vsako leto

(Dalje na 7. strani)

Iz filmskega sveta

V Avstriji nobene kino-predstave

Zaradi prevelikega davčnega bremena bodo vse kino-predstave v Avstriji v dnevih 22. in 23. novembra odpovedane. Tako so sklenili lastniki avstrijskih kinopodjetij na svojem protestnem zborovanju na Dunaju. Njih predsednik KR. Hauer je povedal, da so davki na kino-predstave nevzdržni in država nima prav nobenega razumevanja za težave avstrijskega filma. Poleg „davka na zabavo" in obveznih „dobrodelnih dajatev" je bil kljub splošnim zahtevam še v nadalje potrjen „kulturni groš", kar je končno prisililo kino-lastnike, da so se odločili za stavko.

Mednarodni film v Sloveniji

Povojna slovenska filmska dejavnost more zaznamovati velike napredke in se skuša polagoma uvrstiti na mednarodno filmsko ravan. Poleg drugih filmskih podjetij deluje že nekaj let tudi „Film-servis" v Ljubljani, ki zadnje čase snema v svojih ateljejih kar sedem filmov v sodelovanju z inozemskimi filmskimi družbami oz. igralci. Tako snemajo v Ljubljani odlomke za barvni film „Tat iz Damaska". Glavni vlogi imata Luciana Gilli in Tony Russll, sodeluje pa tudi slovenski igralec Maks Furijan. — Na Bledu pa snemajo nemški film „Ljubezen in glasba v Tirolah", za katerega bodo posneli odlomke tudi v Bohinju in v Križankah v Ljubljani. — Nadalje snemajo v Piranu nemški film „Očarljivo apartma", v okolici Zadra pa štiri televizijske filme za nemško televizijo.

„Požar Rima" v Trstu

Italijanska in jugoslovanska filmska podjetja že nekaj časa delajo na skupni izdelavi velikega barvnega filma „Požar Rima". Delo režira italijanski režiser Guido Malatesta. Za ta film bodo nekaj težjih prizorov posneli v Trstu in bodo v ta namen rekonstruirali v bližini Trsta slavno apijsko cesto „Via Appia", ker trdijo, da bo to v Trstu lažje in cenejše izvedljivo.

Toni Sailer — pri televiziji

Sedemindvajsetletni olimpijski prvak iz leta 1956 in sodelavec pri filmu je bil povabljen, da bi pri olimpijskih igrah v Innomostu prihodnje leto prevzel službo komentatorja za smuško panogo pri avstrijski televiziji.

Č. g. Ignacij Zupan umrl

(Nadaljevanje s 6. strani)

premerila pot čez Šajdo in se obiskovala. Saj je bilo iz Sel v Apače ali Šmarjeto enako tri ure daleč in me je k dobremu sosedu kar vleklo, da se pomeniva in v prijetni domači družbi pokratkočasiva. Rad sem šel na Obirsko na dan sv. Ignacija mu za god voščit. Nekoč pozimi so me njegove kuharice tako obdarovale s kolinami, da sem nazaj grede po dolgi in strmi Šajdi vsled teže v nahrbtniku skoraj omagal.

*

Zupan je bil tudi umen čebelar. Obirsko je za čebelarje vsled toplejšega podnebja zelo ugodno, ker je namreč proti jugu odprto, medtem ko zapira Selam jug visoka in skalnata Košuta in je zato podnebje ostrejše. Nekaj let sem se tudi jaz bavil s čebelarstvom, pa s takim „uspehom", da sem po med hodil na Obirsko k Zupanu!

Na Obirskem do l. 1934 ni bilo šole. V Kortah so svojčas otroke poučevali v branju, pisanju in računstvu tam bivajoči duhovniki—penzionisti, n. pr. Franc Rup, ki se je l. 1896 preselil v Sele. Več ali manj je bilo tako tudi na Obirskem, a ta šola je bila privatna in pomanjkljiva. Župnik France Mikula je n. pr. učil otroke, sedeče okoli večje mize, kar v kuhinji, tudi med kuhanjem. G. Zupan pa se je poučevanja otrok lotil bolj vestno in temeljito. Eno sobo v pritličju je priredil za šolsko sobo, dosegel obisk šole od vseh šoloobveznih otrok in jih poučeval, mislim, da štiri dni v tednu in v več oddelkih. To delo je vršil 12 let tako dobro, da je oblast šolo podredila kapelski šoli in je župnika priznala in plačevala kot pomožnega učitelja, priznala pa tudi s pohvalo njegove učne uspehe. Mnogi Obirčani se morajo ravno g. Zupanu zahvaliti, da niso analfabeti. Od. l. 1934 dalje obstoji na Obirskem javna ljudska šola z lastnim učiteljem.

A tudi šoli odrasla mladina naj se izobrazuje naprej. Potreben je bil prostor za sestanke in prireditve. Na lastne stroške je Zupan nad pritlično mežnarijo zgradil majhen farni dom, dvoranico z odrom. V njem je že bilo več izvencerkvenih prireditev: proslave ob prvem sv. obhajilu, na materinski dan, stanovski dnevi duhovne obnove. Žal, da je po nekaj letih požar uničil ta koristni farni dom.

*

Zločinska hitlerjanska metla tudi g. Zupanu ni prizanesla. Kakor skoro vsi slovenski duhovniki in inteligenti je moral tudi on ob napadu na Jugoslavijo v zapor in sicer v Železno Kaplo. Z njim je bil v zaporu tudi rebrški komendator Sporn in šentlipški gospod Srienc. Po vojni mi je pripovedoval o tistih štirih tednih zapora. Saljivo so se smatrali podobni trem mladeničem, o katerih poroča sv. pismo, da jih je zaradi zvestobe sveti veri kralj Nabuhodonozor dal vreči v ognjeno peč, pa jih je božje varstvo obvarovalo vsake škode. Ječar v Kapli je bil dober mož, v srcu nacistom nasproten. Pregovorili so ga, da je omogočil, da so na veliki četrtek skrivaj po župniku Zechnerju dobili v ječo svete hostije. Opravljali so češčenje Nasvetejšega, ob koncu pa so zaužili sv. obhajilo.

Ko je bil izpuščen iz zapora, je moral tudi gospod Zupan zapustiti svojo župnijo. Prišel je za duhovnega pomočnika v Št. Lenart v Labutski dolini. Vse svoje moči je posvetil tihemu dušnopastirskemu delu. Oba župnika: Andrej Dollinger in za njim Janez Fellner sta imela v njem marljivega, za božjo čast in rešitev duš vnetega duhovnika.

V letih 1940 do 1945 se nisva več videla; ko pa je bila hitlerjanska oholost ponižana s popolnim porazom, ni maral čakati na dekret: kratkomalo se je podal na svoje ljubo Obirsko in nato škofijstvu naznanil: „Spet sem tukaj!" — Veselo svidenje za župnika in farane! Čez 3 mesece se je srečno vrnila na več let ječe obsojena sestra Ivanka in zopet se je obnovilo mirno življenje v župnišču in župniji.

Leta 1951 je v Žvabeku umrl blagi dolgoletni župnik Uranšek. Na prigovarjanje žvabeškega rojaka dekana Zechnerja se je Zupan odločil prositi za to župnijo v zavesti, da je volja višjih volja božja. Ni mu bilo lahko slovo od Obirskega, kjer je toliko let deloval, kjer počivata na pokopališču zadaj za glavnim oltarjem mati in sestra. Priznal mi je pozneje, da je del njegovega srca še vedno ostal na Obirskem.

Kadarkoli sva se še sešla, pri duhovnih vajah ali kvatrnih sodalitetnih sestankih, vselej je bil še vedno vedri, smehljajoči, priprosti in prijazni Ignacij kakor ob času najinega sosedstva.

*

Ko sem pri pogrebu v cerkvi stal ob njegovi krsti, mi je zaplakalo srce in še sedaj se mi ob spominu nanj orosé oči. Tolaži pa me misel, da je ob sodbi zaslišal prijazno vabilo večnega Sodnika:

„Prav, dobri in zvesti služabnik! Ker si mi bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil! Pojdi v veselje svojega Gospoda!" Počivaj v miru, blaga duša!

Pisma Kennedyju

Razni državniki dobivajo pošto od vsepovsod — eni več, drugi manj, kar je pač odvisno od tega, koliko so znani po svetu in kako so priljubljeni. Med onimi, ki dobivajo največ pisem iz vsega sveta, je gotovo ameriški predsednik Kennedy.

Tako se n. pr. neki učitelj iz Tanganjike v Afriki zahvaljuje za pošiljko živil, „ki nam je rešila življenje". Neki 20-letni visokošolec iz Iraka bi rad štipendijo, da bi mogel študirati v ameriških Združenih državah medicino, in neki mlad Japonec vprašuje, če bi mogel pristopiti ameriškemu Mirovnemu združenju (korpusu).

To so le trije primeri izmed pisem, ki jih prihaja na stotine vsak teden v Belo hišo. Seveda ne more predsednik Kennedy vsakega pisma osebno prebrati, toda to storé njegovi sodelavci, ki nato pošljejo odgovor.

Po svojem letošnjem obisku v Evropi je Kennedy prejel posebno veliko pisem iz dežel, ki jih je obiskal. Na njegovo tesno povezanost z Irsko ga je spomnilo pismo neke žene iz Irske, ki je priložila lično karikaturo. Ta prikazuje Kennedyja, ki gleda na velikansko množico ljudi na vrtu Bele hiše. Njegov glavni tajnik za tisk Pierre Salinger pomoli glavo skozi vrata in mu reče:

„Ti ljudje so iz Irskega in pravijo, da vas vabijo na obisk."

Neki razred devetletnih šolark iz Kölna je poslal fotografije, ki so jih deklice napravile, ko je Kennedy govoril pred kölnskim magistratom. Neki policist iz Neaplja ga je naprosil za njegovo sliko, ker mu zaradi opravljanja službe ni bilo mogoče, da bi ga osebno videl, ko se je ta peljal skozi Neapelj.

Mnogo pisem je prejel tudi iz Vzhodnega Berlina, ker tem ljudem ni bilo mogoče priti v zahodni del Berlina, ko je bil Kennedy tam na obisku. Tudi ga prosijo za njegovo sliko. Neka žena iz Zapadne Nemčije, ki je njegov obisk gledala, oziroma poslušala njegove nagovore v televiziji, se mu je z ganljivimi besedami zahvalila, ker je ljudem za železno zaveso dal zopet poguma in upanja. „Svoboda je nekaj najvišjega," je zapisala. „To bi potrdili vsi oni milijoni, ki so jo izgubili!"

Razumljivo, da pride tudi mnogo pisem z neizpolnjenimi željami. Vprašanja in prošnje za štipendije pošljejo zunanjemu oziroma prosvetnemu ministrstvu. Japoncu, ki bi rad vstopil v ameriški Mirovni zbor, so odgovorili, da v ameriškega lahko vstopijo le Amerikanci; pač pa se naj prijavi japonskemu, ki tudi že obstaja. Oni študent iz Iraka pa je dobil zaželeno štipendijo.

(USIS)

Želite ugodno kupiti?

Potem kupujte blago za obleke in kostime, moško in žensko perilo ter posteljnino

samo pri tvrdki

L. Maurer

KLAGENFURT - CELOVEC, Alter Platz 35

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschg. 9
Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

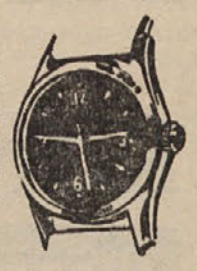

STROKOVNA TRGOVINA ZA DEŽNA OBLAČILA

Ballon — Popeline, loden-plašči za moške, dame in otroke v največji izbiri! Gumijasta oblačila. Vsakovrstna popravila izvršimo takoj

VAL. TARMANN

KLAGENFURT, Völkermarkter Straße 16

Knittax

Šivalne in pletilne stroje pri

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
BLIZU MESTNE CERKVE

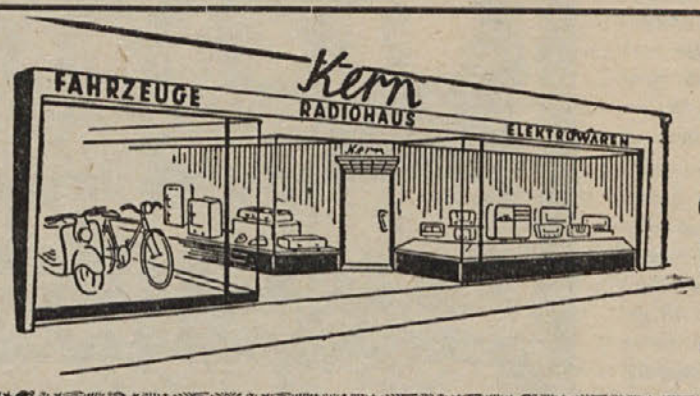

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus

KERN

Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke

Helena Haluschka: 21

LAMOTSKI *župnik*

Z njo, ki je bila prava pravcata Parižanka, se je bil seznanil, ko je med vojno ležal ranjen v neki bolnišnici. Bila je cvetličarica, uboga kakor cerkvena miška in lepa, da so z odprtimi usti obstajali pred njo. Bernard je prezrl, da je med njima velik razloček po starosti, ter se je do grla in čez glavo zaljubil v njene črne oči, v njeno bledo lice in njene male noge. Brez odlašanja se je poročil z njo ter jo vzel s seboj v domovino. Kako ponosen je bil takrat nanjo, predvsem na njene majhne noge, za katere ni znal čevljar narediti pravšnih čevljev! Zmeraj znova je morala kazati te nožice radovednežem, in drvarju se je dozdevalo, da je kraljevski sin kot lastnik takšnih nog, kakršne imajo kraljevske hčere.

Občina je bila drugačnega mnenja. Nasproti Parižanki je bila skrajno nezaupna. Kaj naj postane iz takega zakona, ki je postavljen na tako nestanovitno slabo podlago?! Kaj bi pač mogle te punčkine noge opraviti na polju in domačem dvorišču?! Ženske v vasi s svojimi širokimi lesenimi cokljami so dolgo časa norčevaje se gledale na visoke pete pariških čevljev, dokler niso morale spoznati, da je rahla ženkica vendarle prav posebno pogumna in odločna oseba, delavna, urna in poštena. Pretrpela je brez tarnanja najtrše napore. Prvi čas njenega zakona so jo slišali včasih peti cestne popevke, ki jih je prednašala s svojim svežim, ostrim in tenkim glasom; tu in tam so jo tudi čuli smejati se, kakor da bi kdo drezal v množico srebrnih zvončkov. Po svojem prvem otroku je pa postala bolj tiha, in ko je dobila drugega otročička, je le še prav lahno pela tihe, otožne uspavanke. Če je govorila z ljudmi, je gledala mimo njih, in zdelo se je, da njene oči nekaj iščejo, česar nihče ni mogel zaznati.

„Ali si kaj bolna, žena?" jo povpraša njen mož.

„Ne, le dihati ne morem, zmeraj mi je bilo preveč zraka tukaj."

Nad tem nesmislom se je moral Bernard smejati, tudi nad tem, da žena ne more spati ponoči, češ, ker je pretiho v bližnjem gozdu.

Nekega dne je šel potujoči godec skozi vas, na hrbtu je imel lajno. S krikom otroškega veselja mu je Parižanka stekla naproti ter mu dala en frank, da bi ji kaj zaigral. Bila je iz sebe od radosti, tleskala je v roke in zaklicala nekajkrat zaporedoma: „Lajna, lajna!" Ljudje so zmajevali z glavami nad njo in njen mož se je nekoliko sramoval. Ko je prosjak odšel dalje, se je jokala kakor otrok.

„I, kaj ti je? Ali si kaj bolna? Povej! Kaj je s teboj, žena?!"

„Jaz . . . bi rada . . . ne, jaz bi rada . . ."

„Da bi te koklja — še enkrat, kaj neki?!" je logarski hlapec zakričal nanjo.

„Pariz . . ." je zaihtela.

Logarski hlapec se je moral usesti. Torej: ona z njim ni srečna, ima hrepenenje po nečem drugem, domotožje po velikem mestu z njegovim tlakom, z njegovimi sivimi zidovi vred, z njegovim okuženim zrakom, z njegovimi dimniki, z ropotom in vriščem, s siromaštvom, hrepenenje celo po zločincih.

Da, po tem je hrepenela, tako zelo, moj ubogi logarski hlapec, da je od tega zbolela. Nič ni pomagalo, da je Bernard spravil vse prihranke skupaj, da bi jo za dva tedna poslal v Pariz. Prišla je nazaj in bila je le še senca sama sebe. Zvesta dolžnosti je hodila na delo, dvakratno pridna, nikoli ni tožila, toda ni bila več tista kakor nekoč. Naj je Bernard poskusil karkoli, da bi jo razvedril, ji je izsililo le majhen, otožen smehljaj, njene misli so znova odšle na potovanje.

Postajala je zmerom bolj tiha in žalostna in — ah, tako rahla in bleda. Darovala je svojemu Bernardu še enega, tretjega otroka, ni pa nič več vstala, temveč je s svojim hrepenenjem zatisnila trudne oči.

Ta dogodek je logarskemu hlapcu strl srce. Otožnost njegove umrle ženkice je zdaj prešla nanj; le dolžnost, skrbeti za otroke, ga je silila v življenje in na delo.

Toda moral se je ogledati, da bi našel kako novo mater za malčke. Najmlajši še ni hodil, izmenoma so ga varovale usmiljene duše v vasi. Bernard je šel iskat primerne ženske, pa ni dobil nobene. Vdovec ne dobi lahko žene, in kmet ne vidi rad, če se kdo v drugič ženi, posebno če ima otroke — zraven so pa še ti otroci rojeni od neke Parižanke. V tem primeru vsaka dvakrat preudari, če bi ji kazalo, da postane mačeha. Vrhu tega je s to besedo združen tako hud čar, da se večinoma, tudi najboljše, prestrašijo ter si ne upajo tvegati take možitve. — Zlasti mlajše ženske, ki še upajo, da bodo tudi same imele lastne otroke.

Zaman torej je Bernard trkal na vsa vrata. Sicer so povsod z njim milo govorile, toda nazadnje je pa vendar vselej slišal odločno odpoved: „Ne, jaz si ne upam!"

Zdaj je Bernard postal zagrenjen ter je svojo jezo stresel na ljubega Boga samega, ki mu je za njegovo ljubezen dal tako veliko trpljenje. Še bolj kakor smrt ljubljene žene, da je zadelo spoznanje, da on, kakor je dejal, ni bil „njena prava ljubezen".

Naš župnik ga je tolažil ter mu prigovarjal, opozoril ga je na otroke, ki jih je bil začel zanemarjati. Toda Bernard ni več hotel slišati niti o dolžnosti, niti o Bogu ali o cerkvi, prav nikakor pa ne o ljudeh, sploh o vsem življenju ne. Češ, da utegne nekega dne vsemu vrvenju „dati slovo", razen če bi se zgodila znamenja in čudeži.

Moj Bog, kako je naš župnik takrat molil, da bi se zgodil čudež! Imel je vero, katera bi mogla gore prestavljati, toda takrat je bil potreben potrpežljivosti, da bi utegnil kamne omehčati. Zakaj že prav dolgo časa se ni zgodilo nobeno znamenje in nikak čudež. — Logarski hlapec se je zagrizel v svojo bridko bolečino ter je pričel popivati.

(Dalje prihodnjič)

25 JAHRE IM DIENSTE DER KUNDEN

Dietmar WARMUTH U. CO.
VILLACH

Največji koroški trgovski dom praznuje svoj rojstni dan

V ZAČETKU vsakega podjetja sta premišljevanje o riziku in skrb za nadaljnji razvoj bistvena činitelja za uspeh.

V času, ko je g. Dietmar Warmuth septembra 1938 prevzel modno trgovino od Tomaža Krabatha, pri katerem se je svoječasno izučil, je napočila v Avstriji nova doba. Solastnik Tschek je že po sedmih mesecih preminil, tako da je bil gospod Warmuth z nekaj nameščenci navezan zgolj na sebe in svoje dotedanje skušnje. V omejenih prostorih pritličja je bil tedaj že precejšen trgovski promet, ki je po enem letu uspešnega poslovanja, ko je bila pridružena trgovina na debelo z drobnim blagom, igračami in galanterijo, znatno narasel.

Medtem je postalo tudi prvo nadstropje hiše štev. 22 na Glavnem trgu na razpolago za trgovino.

Skokoma se je povzpelo število sotrudnikov na 38. Izbruh vojne je ta ugodni razvoj močno zavrl. Na mah je država urejevala nakup in prodajo blaga. Z uvedbo obveznih nakazil se je docela spremenil dotedanji način trgovanja. Proizvajalci so znatno skrčili svoje ponudbe, niso več prihajali zastopniki, pač pa je bilo treba iskati nove dobavne vire na nemškem industrijskem področju. Gospod Warmuth in več njegovih nakupovalcev so brez presledka stikali za temi viri, da bi tudi v vojnem času še bili uspešni. Značilna je bila daljnovidnost, da v teh letih vojne trgovina niti en dan ni bila zaprta, čeprav je bilo dosti vzrokov za to. Za vsako nakazilo se je izdalo ustrezno blago in celo reklama — beseda, ki je bila v tistem času črtana iz trgovskega slovarja — se je vršila, dasi ni bila potrebna in tudi odjemalci niso kazali zanimanja zanjo. Vendar je tako medvojno ravnanje ohranilo prijetne spomine na podjetnika, kajti občinstvo tega ni pozabilo in je dajalo tudi v boljših letih prednost tej trgovini.

Zaradi vojaških vpoklicev skoraj vseh moških je bila potreba, da so namestili žensko osebje, ki se je v težkih dneh zelo dobro obneslo.

Beljak, ki leži na presečišču med severom in jugom, je bil kot železniško vozlišče cilj napadov težkih bombnikov, ki so imeli ugoden dolet. Po nekaj poizkusnih napadih konec leta 1944 so se letalski napadi množili in dosegli svoj višek na velikonočno nedeljo leta 1945, ko sta dve bombi v polno zadeli to trgovsko hišo in jo porušili. Ta napad je pripomogel Beljaku k žalostnemu slovesu, da je postal drugo najbolj zbombardirano mesto Avstrije.

Skoraj celotno skladišče blaga je postalo žrtev plamenov, samo tista skladišča, ki so bila izogibalna, so ostala nepoškodovana. Z njihovimi zalogami se je nadaljevalo s trgovino, ki so jo morali preložiti k mostu. Po nujnem popravilu je bilo mogoče trgovino v glavni hiši zasilno zopet nadaljevati.

Medtem se je končala vojna in pokazale so se vse značilnosti in težave povojne dobe. Nabava je bila skoraj izključena, težave in neprilike so bile zaradi vojaške zasedbe, nobenega izgleda za obnovo vsled splošnega pomanjkanja, tako da je bilo treba dobesedno samo životariti.

Das Stammkaufhaus am Hauptplatz Nr. 22

Pod najtežjimi pogoji se je zasilni obrat vlekel do leta 1948 (osebja je bilo komaj 50 sotrudnikov). Tedaj je vstopil v obrat hišni gospodar g. Tomaž Krabath kot družabnik, ki je bil primoran popraviti hišo z lastnimi sredstvi; pozidan je bil na novo srednji del hiše. V novih prostorih pritličja, v prvem in drugem nadstropju so nastale prodajne dvorane, ki so bile odprte v jeseni 1949. Po okrepitvi vrednosti šilinga je nastopila nova doba glede ponudbe blaga in povpraševanja po blagu; pokazala se je težnja po boljši kakovosti. Nad 100 nameščencev je bilo odslej na razpolago za strežbo odjemalcem, podjetje je že v vsej Koroški prišlo na dober glas. Pozidava podkletenega dvoriščnega poslopja je ublažila občutno pomanjkanje prostora. Zlasti trgovina na debelo je zahtevala razvejane skladiščne prostore.

Kljub temu pa je bilo stanje nevzdržno: pročelje na Glavni trg je bilo vsled sledov bombnih razpok zelo poškodovano (popravila se niso več splačala) —, zastarela izložbena okna, premalo možnosti za razstavljanje, in malo kdo je slutil, da se skriva za temi ruševinami podjetje tolikega obsega!

Leto 1955 je prineslo rešitev teh neprilik. Prednji del hiše je dal lastnik popolnoma porušiti, ga podkletiti in kljub nevarnim in težavnim popravilom obeh sosednih hiš, ki sta bili ravno tako zbombardirani, ga v šestih mesecih spet pozidati in je bil za trgovino vseljiv. To je bil mojstrski uspeh naše domače gradbene obrti!

Otvoritev reprezentančnega prednjega dela hiše je bila meseca oktobra 1955 svečano izvršena.

Preko 200 nameščencev je zaposlovala tvrdka in niso pri tem šteti vsi tisti, ki so na svojih domovih delali zanjo. Sedaj so bili dani pogoji za nadaljnji porast trgovske hiše. Ko je kmalu zatem g. Warmuth dokupil še hišo štev. 14 na Glavnem trgu in jo dal na razpolago podjetju za drugo trgovino, je bil to začetek za nadaljnji razvoj, ki ga prej ni bilo moči predvidevati. Bivši samostan, ki je kot starinski spomenik zaščiten, so postopoma prezidavali in je nato prišlo zaradi težav s Spomeniškim uradom in oblastmi do nepredvidenih težkoč.

Navzlic temu je nastala moderna trgovska hiša, ki je privzela še druge blagovne skupine kakor plastične in usnjene izdelke, čevlje, igrače, pohištvo, električne in gospodinjske stroje itd. v svoj program in s tem močno razširila svojo trgovino. Če je bila potreba po trgovskem blagu za največji trgovski hiši Koroške že izredno velika, je ta potreba naraščala v naslednjih letih, ko se je sloves te trgovine razširil tudi izven Koroške. Lastno izdelovanje oblek je bilo treba bistveno razširiti in je tako nastala tovarna za izdelovanje oblek. Stiki z inozemstvom so povečali uvoz, trgovina na debelo se je razširila skoraj po vseh avstrijskih deželah, vsled porasta tujskega prometa je narasla potreba po opremi in velikopotezna reklama je pridobivala tisoče novih odjemalcev. Razpošiljalna trgovina je vsled nastanka inozemskih razpošiljalnih trgovin v Avstriji prišla v povsem nov položaj. Korakati vštric s tem razvojem, je bila zapoved časa. Kljub tej v Avstriji edinstveni kombinaciji, da je velepodjetje v sebi združilo trgovino na debelo in na drobno, manipulacijo, izdelovanje in razpošiljanje, se je razpošiljalni trgovini posvečala posebna pozornost. Že njen začetek je stal pod ugodnim znamenjem. Poleg tega so seveda vplivale ugodne cene kataloga, ki se je in se tudi še sedaj v celoti, s tiskom vred, pripravlja v podjetju samem.

Lastni hišni foto-atelje oskrbuje barvaste posnetke, ki se izdelujejo v hišnem laboratoriju (to je edini zasebni Kodachrom-laboratorij v Avstriji). Poslovne tiskovine in prospekti se tiskajo v lastni hišni tiskarni, ki ima tudi dva tiskarska stroja.

Želja mnogih odjemalcev po okrepčevalnici v hiši je bila junija 1963 izpolnjena. Iz nekdanje hišne kapele je z okusno prezidavo nastal bife, ki po svojem načinu v Beljaku nima para.

Zelo hitri dvig podjetja, ki se kaže v številkah blagovnega prometa kakor tudi v številu sotrudnikov (sedaj ob jubileju 550 oseb), daje tvrdki pečat ene največjih veleblagovnic Avstrije. Številne pogodbene delavnice in zasebniki doma so vezani skozi celo leto za delo za tvrdko in so tako sebi in svojcem postavili eksistenco. Blizu 1500 oseb živi od podjetja, ki je z zasebno iniciativo zrastlo do take velikosti. Napredek ni v tem, da se pusti stvar taka, kot je. Zamisel osrednjega skladišča, pozidava na veliko zasnovane tovarne za obleko kot tudi ustvaritev moderne razpošiljalne trgovine so lepi, a še daljni načrti, ki so pa v sedanjih razmerah potrebni in ostvarljivi.

Tako deluje trgovska hiša DIETMAR WARMUTH & CO. na zgodovinskih tleh, ki so bila vedno središče trgovine, v svojem prvobitnem pomenu tudi sedaj.

Hauptplatz um 1890

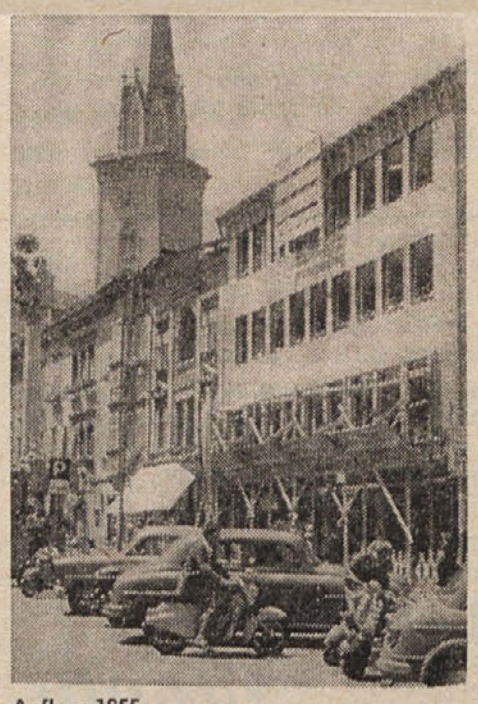
Aufbau 1955

Zweites Kaufhaus am Hauptplatz Nr. 14

Portal um 1948

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik — Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 7.— šil., letno 80.— šil., za inozemstvo 6 dolarjev letno. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.